

20 ნოემბერი - ფერმერის დღე

თქვენ განსაკუთრებული წვლილი შეგაქვთ ქვეყნის ეკონომიკის გაძლიერებაში. საქართველოში წარმოებული პროდუქცია სულ უფრო მოთხოვნადი ხდება მსოფლიოს მრავალ ბაზარზე და ეს თქვენი დამსახურებაა. გილოცავთ დღევანდელ დღეს, მადლობას გიხდით დაულაღავი შრომისთვის. სახელმწიფო, თავის მხრივ, თქვენი მუდმივი მხარდამჭერია. სოფლის მეურნეობის განვითარების სახელმწიფო პოლიტიკა და ყველა ის პროგრამა, რომელსაც ვახორციელებთ, თითოეული თქვენგანის წარმატების და, შესაბამისად, ჩვენი ქვეყნის წარმატების მიზანს ემსახურება.

ღევან დავითაშვილი
გაჩემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი

- გორის მუნიციპალიტეტის სოფელ ბერბუკში მდებარე თაფლის გადამამუშავებელი საწარმო თაფლის კვლევებისათვის საჭირო პორტატული ლაბორატორიით აღიჭურვება
- ყურძნის გადამამუშავებელი კოოპერაციული საწარმო ღვინოს ექსპორტზე შევდეთში გაიტანს
- სახელმწიფოს ფინანსური მხარდაჭერით, კახეთის რეგიონში ყურძნის გადამამუშავებელი კიდევ ერთი კოოპერაციული საწარმო შეიქმნა

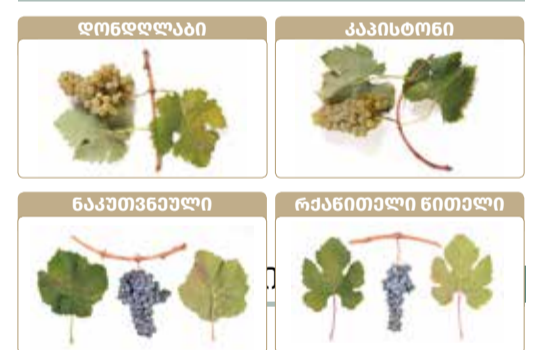
ქართული ღვინო 8-10

- წლევანდელი შემოდგომის ერთ-ერთი მთავარი მოვლენა წარმატებულად ჩატარებული რთველი იყო
- ექსპორტი
- შვეიცარიამ „ქართული ღვინის ფორუმს“ უმასპინძლა

- ქალაქ ციურისში ქართული ღვინის გალერეა გაიხსნა
- საქართველომ ისტორიაში პირველად ევროკომისიის კულტურული მარშრუტების საერთაშორისო ჯილდო მოიპოვა
- ღვინის ეროვნული სააგენტოს მხარდაჭერით, ტოკიოში ქართული ღვინის წარდგენა გაიმართა
- ქართული ღვინის წარდგენა ნიუ-იორკში

ვახის ჯიშები 11

დასული ტერიტორიები 12

- დასული ტერიტორიების სააგენტო ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის მიმართული მნიშვნელოვან ღონისძიებებს ატარებს

გაჩემოს დაცვა 13

- კონკურსზე „მწვანე ჯილდო“ განაცხადების მიღება დაწყებულია

- კონკურსზე „მწვანე ჯილდო“ განაცხადების მიღება დაწყებულია
- კვიის სარეველები

ღევან დავითაშვილი: „გლაზგოში მიმდინარე კლიმატის ცვლილების 26-ე სამიტში საქართველოს პრემიერ-მინისტრის მონაწილეობა უმნიშვნელოვანესია გლობალურ ურთიერთობებში საქართველოს ინტეგრაციის პროცესისთვის“

გაეროს კლიმატის ცვლილებების 2021 წლის 26-ე კონფერენციის მსოფლიო ლიდერთა სამიტზე, 2 ნოემბერს ტყის და მინათსარგებლობის დეკლარაციის ინიცირება მოხდა, რომელიც ბრიტანეთის

მთავრობის მიერ იყო წარმოდგენილი და რომელზეც საქართველომ დაადასტურა შეერთების მზაობა და წარადგინა ნოტიფიკაცია.

საქართველოს პრემიერ-მინისტრმა სამიტზე სიტყვით გამოსვლის დროს, სხვა მნიშვნელოვან საკითხებთან ერთად, საზოგადოებას საქართველოს ტყეების დაცვის აუცილებლობას და ემისიების შთანთქმის უნარის გაძლიერების ხელშეწყობის მნიშვნელობას.

აღსანიშნავია, რომ გლაზგოში გაეროს კლიმატის ცვლილების ჩარჩო კონვენციის მხარეთა 26-ე სამიტის ფარგლებში (COP26), საქართველო უკვე მიუერთდა აშშ-ის ინიციატივას მეთანის ემისიების შეზღუდვასთან დაკავშირებით; ასევე, ინიციატივას „ინოვაციები სოფლის მეურნეობაში კლიმატის ცვლილების დასაძლევად“.

მხარეთა 26-ე კონფერენციის (COP26) ფარგლებში კიდევ ერთ მნიშვნელოვან ინიციატივას „მაღალი ამბიციის კოალიცია“ მიუერთდა

- ლევან დავითაშვილი: „უმნიშვნელოვანესი პროექტი განვახორციელებთ სოფლის რუისში. რეაბილიტირებული სატუმბო სადგურის საშუალებით ათას ჰექტარზე მეტი ფართობი გასარწყავიანდება“
- სახელმწიფოს მხარდაჭერით, კაკლის გადამამუშავებელი თანამედროვე სტანდარტების პირველი საწარმო გაიხსნა

ახალი პროგრამა 5

- „სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული საძოვრების ხელმისაწვდომობის“ სახელმწიფო პროგრამა დაიწყო

წარმატების ისტორიები 6-7

- „სოფლის განვითარების პროგრამის“ მწვანე გრანტების კომპონენტში განაცხადების მიღება დაიწყო
- ვარდების სათბურის გურიაში
- ახალი ქართული ბრენდის „კერკი“ პროდუქცია ბაზარზე წინასასაბაზრო პერიოდში გაიყიდება
- სამაცივრო მეურნეობა სოფელ თორტიზაში
- სახელმწიფო მხარდაჭერით შექმნილი საწარმო „NUTSGE“ თხილის ექსპორტს რამდენიმე ქვეყანაში ახორციელებს

ახალი ამბები 2-4

- ლევან დავითაშვილმა და შვეიცარიის კონფედერაციის ფედერალურმა მრჩეველმა მთავრობათაშორის ხელშეკრულებას მოაწერეს ხელი

- ლევან დავითაშვილი შენევაში UNECE-ის ორპუნის კონვენციის მხარეთა შეხვედრის მაღალი დონის სეგმენტის სესიას თავმჯდომარეობდა

- საქართველოს ვიცეპრემიერი, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი ლევან დავითაშვილი შვეიცარიის განვითარების სააგენტოს დირექტორის მოადგილეს, რუტ ჰუბერს შეხვდა
- ლევან დავითაშვილი: „საერთაშორისო ბაზარზე ქართული თხილის მიმართ ინტერესი იზრდება“
- გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის პირველმა მოადგილემ, გიორგი ხანიშვილმა საქართველო-უკრაინის ეკონომიკური თანამშრომლობის ერთობლივი მთავრობათაშორისი კომისიის რიგით მეათე სხდომაში მიიღო მონაწილეობა
- გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი აშშ-ის სოფლის მეურნეობის დეპარტამენტის (USDA) ატაშეს სოფლის მეურნეობის საკითხებში, ქრისტინა მუმუას შეხვდა
- საქართველო გლაზგოში გაეროს კლიმატის ცვლილების ჩარჩო კონვენციის

ლევან დავითაშვილი და შვეიცარიის კონფედერაციის ფედერალურმა მრჩეველმა მთავრობათაშორის ხელშეკრულებას მოაწერეს ხელი

შვეიცარიის კონფედერაციის ქ.ბერნში, საგარეო საქმეთა სამინისტროში გამართულ შეხვედრაზე, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ლევან დავითაშვილმა და შვეიცარიის კონფედერაციის ფედერალურმა მრჩეველმა, გარემოს დაცვის, ენერჯეტიკის, ტრანსპორტის და კომუნიკაციების მინისტრმა, სიმონეტა სომარუგამ კლიმატის ცვლილების სფეროში მთავრობათაშორის ხელშეკრულებას მოაწერეს ხელი.

ხელშეკრულება ითვალისწინებს მთავრობათაშორისი პარტნიორობის გაღრმავებას, რაც ქართულ მხარეს საშუალებას მისცემს, შვეიცარიის მთავრობის ფინანსური მხარდაჭერით განახორციელოს ქვეყნისთვის პრიორიტეტული პროექტები კლიმატის ცვლილების გავლენის შესამცირებლად.

„დამოუკიდებელი საქართველოს ისტორიაში პირველად, მრავალწლიანი მუშაობის შედეგად, ორ ქვეყანას შორის გაფორმდა მთავრობათაშორისი შეთანხმება, რომელიც საქართველოში კლი-

მატის შემარბილებელი ღონისძიებების დაფინანსების საშუალებას მოგვცემს. ეს იქნება კონკრეტული მექანიზმები იმისათვის, რომ, ერთი მხრივ, საქართველოს ეკონომიკის განვითარებას შევუწყნოთ ხელი, მეორე მხრივ, რა თქმა უნდა, ვიზრუნოთ კლიმატის ცვლილების შერბილებაში არამხოლოდ საქართველოს წვლილის გაზრდაზე, არამედ ვიმოქმედოთ გლობალურად სათბური აირების შემცირებისთვის“, - განაცხადა ლევან დავითაშვილმა.

შეხვედრაზე, სიმონეტა სომარუგამ ხაზგასმით აღნიშნა, რომ კლიმატის ცვლილების სფეროში მნიშვნელოვანი შეთანხმება გაფორმდა, რომელიც საქართველოსთვის კონკრეტულ სოცია-

ლურ და ეკონომიკურ მხარდაჭერას გულისხმობს.

„ჩვენ შეგვიძლია მსოფლიოს ვაჩვენოთ, რომ ორ ქვეყანას შორის თანამშრომლობა პარიზის შეთანხმების ფარგლებში ყველასთვის სასიკეთო იქნება და რომ ჩვენ დავნერგავთ მაღალ სტანდარტებს“, - განაცხადა შვეიცარიის კონფედერაციის ფედერალურმა მრჩეველმა.

ქ. ბერნში, საგარეო საქმეთა სამინისტროში გამართულ შეხვედრას გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილე ნინო თანდილაშვილი და საქართველოს საგანგებო და სრულუფლებიანი ელჩი შვეიცარიის კონფედერაციისა და ლიხტენშტეინის სამთავროში რევაზ ლომინაძე ესწრებოდნენ.

ლევან დავითაშვილი შენევაში UNECE-ის ორჰუსის კონვენციის მხარეთა შეხვედრის მაღალი დონის სეგმენტის სესიას თავმჯდომარეობდა

სესიაზე მხარეებმა გაეროს ევროპის ეკონომიკური კომისიის (UNECE) ორჰუსის კონვენციის ძირითადი დოკუმენტი - „ჟენევის დეკლარაცია გარემოსდაცვითი დემოკრატიის შესახებ მდგრადი, ინკლუზიური და სტაბილური განვითარებისათვის“ მიიღეს.

„ჩემთვის პატივია, რომ საქართველოს სახელით ვმონაწილეობ ორჰუსის კონვენციის მხარეთა შეხვედრაში. გარემოსდაცვითი საკითხების განხილვასთან ერთად, შესაძლებლობა გვაქვს, აღვნიშნოთ ორჰუსის კონვენციის ძალაში შესვლის 20 წლის იუბილე. ჩვენს მიერ ერთობლივად განხორციელებული აქტივობებით მივაღ-

ნიეთ პროგრესს. ჩვენ უნდა გავაგრძელოთ გარემოსდაცვითი დემოკრატიის განმტკიცება, როგორც ეროვნულ, ასევე საერთაშორისო დონეზე; უნდა გავაგრძელოთ მუშაობა, რომ ორჰუსის ოჯახი გაფართოვდეს და გახდეს უფრო ძლიერი“, - განაცხადა ვიცეპრემიერმა, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ლევან დავითაშვილმა.

როგორც მინისტრმა აღნიშნა, ჟენევის დეკლარაცია წარმოადგენს პოლიტიკაზე ორიენტირებულ დოკუმენტს, რომლის ძირითადი გზავნილები ეხება ორჰუსის კონვენციისა და მისი ოქმის როლს მდგრადი, ინკლუზიური და სტაბილური განვითარების ხელშეწყობაში.

ერთობლივი მაღალი დონის სეგმენტში ორჰუსის კონვენციისა და მისი ოქმის მხარე ქვეყნების მაღალი რანგის სტუმრები, მათ შორის, მინისტრები და სახელმწიფო მდივნები, ასევე, სხვადასხვა დელეგაციის, საერთაშორისო, რეგიონული და არასამთავრობო ორგანიზაციების ხელმძღვანელები და სამოქალაქო საზოგადოების წარმომადგენლები მონაწილეობდნენ.

სესიაში მონაწილეობას იღებდა საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილე ნინო თანდილაშვილი და საქართველოს მისიის ხელმძღვანელი გაეროს ჟენევის ოფისსა და სხვა საერთაშორისო ორგანიზაციებში ალექსანდრე მაისურაძე.

ორჰუსის კონვენციის მხარეთა შეხვედრას მეორე ვადით თავმჯდომარეობდა საქართველოს პარლამენტის გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების კომიტეტის თავმჯდომარე მაია ბითაძე, რომელიც, ამავდროულად, ორჰუსის კონვენციის ბიუროს თავმჯდომარეა. აღსანიშნავია, რომ საქართველოს თავმჯდომარეობის 7 წლიანი ციკლი დასრულდა უმნიშვნელოვანესი გადანყვებულებით, რაც გულისხმობს გაეროს ფარგლებში პირველი ახალი ინსტიტუტის ჩამოყალიბებას; ეს არის სწრაფი რეაგირების მექანიზმი, ე.წ., მომხსენებელი, რომელიც პასუხისმგებელი იქნება დაინტერესებული პირების მიერ ორჰუსის კონვენციაში გასაჩივრებულ საკითხებთან დაკავშირებით სწრაფ რეაგირებაზე.

საქართველოს ვიცეპრემიერი, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი ლევან დავითაშვილი შვეიცარიის განვითარების სააგენტოს დირექტორის მოადგილეს, რუთ ჰუბერს შეხვდა

შეხვედრაზე მხარეებმა სოფლის მეურნეობის და გარემოს დაცვის მიმართულებებით თანამშრომლობის საკითხები

განიხილეს. შვეიცარიის განვითარების სააგენტო ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი დონორი ორგანიზაციაა, რომელიც

საქართველოში სოფლის მეურნეობის და გარემოს დაცვის მიმართულებით არაერთი პროექტის ფინანსური მხარდაჭერია.

„ძალიან მნიშვნელოვანია, რომ შვეიცარიის მხარე საქართველოს პარტნიორი და მხარდამჭერია ისეთ პრიორიტეტულ მიმართულებებში, როგორცაა მეცხოველეობის განვითარება, სოფლის მეურნეობის ღირებულებათა ჯაჭვის გაძლიერება, სურსათის უვნებლობაში საერთაშორისო სტანდარტების დანერგვა, სოფლის განვითარების პროექტების თანადაფინანსება, კლიმატის ცვლილების შერბილება და მასთან ადაპტაცია“, - განაცხადა ლევან დავითაშვილმა.

მხარეებმა შეხვედრაზე სამომავლო თანამშრომლობის პრიორიტეტებზე იმსჯელეს. რუთ ჰუბერმა ხაზგასმით აღნიშნა, რომ შვეიცარიის განვითარების სააგენტო მომავალშიც აქტიურად გააგრძელებს საქართველოს სოფლის მეურნეობის და გარემოს დაცვის სფეროების მხარდაჭერას.

შეხვედრას გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილე ნინო თანდილაშვილი და საქართველოს საგანგებო და სრულუფლებიანი ელჩი შვეიცარიის კონფედერაციისა და ლიხტენშტეინის სამთავროში რევაზ ლომინაძე ესწრებოდნენ.

ლევან დავითაშვილი: „საერთაშორისო ბაზრებზე ქართული თხილის მიმართ ინტერესი იზრდება“

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი ლევან დავითაშვილი, შვეიცარიის კონფედერაციაში სამუშაო ვიზიტის ფარგლებში, შოკოლადის ერთ-ერთ მსხვილ საწარმოში, კამილ ბლოხის (Camille Bloch) შოკოლადის ფაბრიკაში იმყოფებოდა. ფაბრიკის მფლობელმა, დანიელ ბლოხმა მინისტრს შოკოლადის წარმოების სრული ციკლი თავად გააცნო.

შვეიცარიის ქალაქ ქურთლარში არსებული კამილ ბლოხის ფაბრიკა შოკოლადის ექსპორტს მსოფლიოს უმსხვილეს ქვეყნებში, მათ შორის, გერმანიაში, ავსტრიაში, იტალიაში, საფრანგეთსა და ამერიკის შეერთებულ შტატებში ახორციელებს. პროდუქცია გამორჩეული ტექნოლოგიით, თხილით, აფრიკისა და

სამხრეთ ამერიკიდან იმპორტირებული კაკოს მარცვლისგან მზადდება. განსაკუთრებით აღსანიშნავია, რომ კომპანია საქართველოში ქართული თხილის ბალების გაშენება დაიწყო, რისთვისაც, ჯამში 15 მლნ ევრომდე ინვესტიციას განახორციელებს და სეზონურად 150-მდე ადგილობრივ მოსახლეს დაასაქმებს.

როგორც ლევან დავითაშვილმა განაცხადა, ეს იქნება მაღალტექნოლოგიური სოფლის მეურნეობის პროექტი, რომელიც ქვეყანაში დამატებით ეკონომიკურ და სოციალურ სარგებელს მოიტანს. მისივე თქმით, სახელმწიფოს მიერ გადადგმულმა თანმიმდევრულმა აგროპოლიტიკამ საერთაშორისო ბაზრებზე თხილის სექტორის სანდოობის ხარისხი მნიშვნელოვნად გაზარდა.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის პირველმა მოადგილემ, გიორგი ხანიშვილმა საქართველო-უკრაინის ეკონომიკური თანამშრომლობის ერთობლივი მთავრობათაშორისი კომისიის რიგით მეთექვსმეტე სხდომაში მიიღო მონაწილეობა

სხდომაზე მხარეებმა საქართველო-უკრაინის შორის თანამშრომლობის საკითხები განიხილეს სავაჭრო-ეკონომიკის, ენერჯეტიკის, ტრანსპორტის, კავშირგაბმულობის, საინფორმაციო ტექნოლოგიებისა და ინოვაციების, ტურიზმის, სოფლის მეურნეობის და ინტელექტუალური საკუთრების დაცვის სფეროებში; ასევე, იმსჯელეს ევროინტეგრაციის ფარგლებში თანამშრომლობის მიმართულებებზე.

სხდომაზე ორი ქვეყნის თანამშრომლობის მნიშვნელობაზე და მიმართულებებზე საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების მინისტრმა ნათია თურნავამ და უკრაინის მინისტრთა კაბინეტის მინისტრმა, კომისიის უკრაინის მხარის თავმჯდომარემ ოლეგ ნემჩინოვმა ისაუბრეს.

„საქართველოსა და უკრაინას არჩეული აქვთ სწრაფვა ევროატლანტიკური სივრცისკენ. ორივე ქვეყანა აღიარებს ყველა იმ ნორმატიულ და საკანონმდებლო ბაზას, რომელიც მისაღებია ევრო-

პისთვის DCFTI-ს ხელშეკრულების ფარგლებში. ჩვენ უნდა შევძლოთ იმ წარმატებების გამოყენება, რაც მიღწეული გვაქვს - საქართველოს სოფლის მეურნეობაში, უკრაინას ტექნოლოგიების განვითარებაში, რათა, შედეგად, ერთი მხრივ, გავზარდოთ სავაჭრო ბრუნვა, ხოლო, მეორე მხრივ, ხელი შევუწყოთ ქვეყანაში დამატებითი ინვესტიციების მოძიებას და წარმოების ზრდას“, - აღნიშნა გიორგი ხანიშვილმა სხდომაზე სიტყვით გამოსვლის დროს.

კომისიის წევრებმა ქართული და უკრაინული კომპანიების მიერ ღვინისა და სპირტიანი სასმელების ეტიკეტების არაკეთილსინდისიერ გამოყენებასთან დაკავშირებით ინფორმაცია მოისმინეს. კომისიის სხდომის დასრულების შემდეგ, საქართველო-უკრაინის ეკონომიკური თანამშრომლობის კომისიის მთავრობათაშორისი კომისიის მეთექვსმეტე სხდომის ოქმის ხელმოწერის ცერემონია გაიმართა. ოქმს ხელი ნათია თურნავამ და ოლეგ ნემჩინოვმა მოაწერეს.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი აშშ-ის სოფლის მეურნეობის დეპარტამენტის (USDA) ატაშეს სოფლის მეურნეობის საკითხებში, ქრისტინა მუშაას შეხვდა

შეხვედრაზე საქართველოში USDA-ის მხარდაჭერით მიმდინარე პროექტები და სამომავლო თანამშრომლობის საკითხები განიხილეს.

„ამერიკის შეერთებული შტატები საქართველოს სტრატეგიული პარტნიორია. ხაზგასმით მინდა აღვნიშნო და მადლობა გადაუხადო აშშ-ის მთავრობას, განსაკუთრებით კი, აშშ-ის სოფლის მეურნეობის დეპარტამენტს (USDA) წლების განმავლობაში, საქართველოში აგრარული სექტორის განვითარებაში შეტანილი წვლილისთვის. მოხარული ვიქნებით, თუ USDA გააგრძელებს საქართველოს სოფლის მეურნეობის სექტორის მხარდაჭერას, რომელიც COVID 19-ის პანდემიით მიყენებული ზიანის გამო, კიდევ უფრო მეტად არის კონცენტრირებული საგრანტო კომპონენტებზე. გვჯერა, რომ ჩვენი თანამშრომლობა მომავალში კიდევ უფრო წარმატებული და პროდუქტიული იქნება“, - აღნიშნა ლევან დავითაშვილმა.

სოფლის მეურნეობის ატაშე ქრისტინა მუშაა დეტალურად გაეცნო USDA-ის მიერ განხორციელებული პროგრამების მიმდინარეობას და მიღწეულ შედეგებს. შეხვედრაზე აღინიშნა, რომ მნიშვნელოვანია ისეთი მიმართულებების მხარდაჭერა, რაც სექტორის მდგრად განვითარებას უზრუნველყოფს.

შეხვედრაზე მხარეებმა იმსჯელეს USDA-ის მხრიდან სამომავლო თანამშრომლობის და მხარდაჭერის საკითხებზე. განსაკუთრებული აქცენტი გაკეთდა კლიმატის ცვლილების გავლენაზე სოფლის მეურნეობის და სასურსათო უსაფრთხოების კუთხით. საუბარი ასევე შეეხო ქვეყანაში ტექნიკური შესაძლებლობების განვითარების, საერთაშორისო სტანდარტებთან დაახლოების, მსოფლიო სავაჭრო ორგანიზაციასთან (WTO) კოორდინაციის და ქვეყნებს შორის სასოფლო-სამეურნეო სავაჭრო ურთიერთობების საკითხებს.

შეხვედრას უსწრებოდნენ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს და აშშ-ის სოფლის მეურნეობის დეპარტამენტის (USDA) წარმომადგენლები.

საქართველო გლაზგოში გაეროს კლიმატის ცვლილების ჩარჩო კონვენციის მხარეთა 26-ე კონფერენციის (COP26) ფარგლებში კიდევ ერთ მნიშვნელოვან ინიციატივას „მაღალი ამბიციის კოალიცია“ მიუერთდა

საქართველო გლაზგოში მიმდინარე გაეროს კლიმატის ცვლილების ჩარჩო კონვენციის მხარეთა 26-ე კონფერენციის (COP26) ფარგლებში წარმოდგენილ კიდევ ერთ მნიშვნელოვან ინიციატივას „მაღალი ამბიციის კოალიცია“ მიუერთდა.

მიმდინარე წლის 2 ნოემბერს, მსოფლიო ლიდერების სამიტის ფარგლებში, საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილემ, ნინო თანდილაშვილმა „მაღალი ამბიციის კოალიციის“ პირველ შეხვედრაში მიიღო მონაწილეობა. მინისტრის მოადგილემ შეხვედრაზე სიტყვით გამოსვლისას აღნიშნა, რომ კლიმატის კრიზისთან

ბრძოლაში ქვეყნების ამბიციის გაზრდას გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს. მან მადლობა გადაუხადა ამერიკის შეერთებული შტატების პრეზიდენტის სპეციალურ წარმომადგენელს კლიმატის ცვლილების საკითხებში, ჯონ კერის აღნიშნული ინიციატივის მხარდაჭერისთვის და აღნიშნა, რომ საქართველოს აქვს სრული მზადყოფნა ამ მიმართულებით კონკრეტული ნაბიჯების გადასადგმელად.

დეკლარაცია ხელმისაწვდომია შემდეგ ბმულზე:

<https://www.highambitioncoalition.org/statements/cochair-summary-april-2021-9n7c5-z7kxl-733k4-49h35>

ლევან დავითაშვილი: „უმნიშვნელოვანესი პროექტი განვახორციელეთ სოფელ რუისში. რეაბილიტირებული სატუბი სადგურის საშუალებით ათას ჰექტარზე მეტი ფართობი გასარწყავიანდება“

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს შპს „საქართველოს მელიორაცია“ ქარელის მუნიციპალიტეტში, სოფელ რუისის სატუბ სადგურზე სარეაბილიტაციო სამუშაოები დაასრულა. რეაბილიტირებული სადგური გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ლევან დავითაშვილმა შიდა ქართლის სახელმწიფო რწმუნებულ ვალერიან მჭედლიძესთან ერთად დაათვალიერა.

ლევან დავითაშვილი ადგილობრივ ფერმერებსაც შეხვდა. ფერმერებმა აღნიშნეს, რომ სარწყავი სისტემის ამოქმედება სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანია, რომ რუისის სატუბ სადგურის რეაბილიტაციით 30 წლიანი პრობლემა გადაწყდა და ის ტერიტორიები, რომელთა მორწყვაც ათეულობით წელი რთული იყო, დღეს უკვე წყლით უზრუნველყოფილია. „უმნიშვნელოვანესი პროექტი განვახორციელეთ სოფელ რუისში, სადაც ყველაზე დიდი პრობლემა იყო სარწყავი წყლის მიწოდების საკითხი. ივლის-აგვისტოში, როდესაც სარწყავი წყლის ყველაზე მეტი საჭიროებაა, ორ მნიშვნელოვან მაგისტრალში, როგორც არის ზედა რუს და ტაშისკარის არხი, წყლის მიწოდების დეფიციტი გვქონდა. ამ ორი არხის შემავსებელი სატუბი სადგური, ფაქტობრივად, თავიდან აშენდა. პროექტის ჯამურ

რციელეთ სოფელ რუისში, სადაც ყველაზე დიდი პრობლემა იყო სარწყავი წყლის მიწოდების საკითხი. ივლის-აგვისტოში, როდესაც სარწყავი წყლის ყველაზე მეტი საჭიროებაა, ორ მნიშვნელოვან მაგისტრალში, როგორც არის ზედა რუს და ტაშისკარის არხი, წყლის მიწოდების დეფიციტი გვქონდა. ამ ორი არხის შემავსებელი სატუბი სადგური, ფაქტობრივად, თავიდან აშენდა. პროექტის ჯამურ

რი ღირებულება 2 მილიონამდე ლარია. რეაბილიტირებული სადგურით ათას ჰექტარზე მეტი ფართობი გასარწყავიანდება. ეს არის მხარე, სადაც სოფლის მეურნეობის პროდუქციის წარმოების ტრადიციები ყოველთვის იყო. საუბარია მაღალი ღირებულების ბოსტნეულ კულტურებზე, მეხილეობაზე; აქ მცხოვრები ფერმერებისთვის, მშრომელი მოსახლეობისთვის სარწყავი სისტემის ამოქმედება იყო ძალიან მნიშვნელოვანი საკითხი; სამინისტრომ ამ პრობლემის მოგვარება საბიუჯეტო სახსრებით შეძლო; თუმცა, უფრო კომპლექსურად, ჩვენ ქარელის რეგიონში, ზედა რუს არხის სრულ რეაბილიტაციას ვახორციელებთ მსოფლიო ბანკის დახმარებით. კომპანია, რომელთანაც ხელშეკრულება გაფორმებულია, დაახლოებით, 21 მილიონი ღირებულების სამუშაოებს განახორციელებს, რაც ქარელის მუნიციპალიტეტის სოფლებში სარწყავი წყლის პრობლემას დიდწილად მოაგვარებს. სოფლის მეურნეობის განვითარების ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი მიმართულება ინფრასტრუქტურის აღდგენა-რეაბილიტაციაა, მათ შორის, რა თქმა უნდა, საირიგაციო ინფრასტრუქტურაც იგულისხმება, რასაც გეგმიურად, თანმიმდევრულად ვახორციელებთ“, - განაცხადა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა.

რუისის სატუბ სადგურს კაპიტალური რემონტი ჩატარდა, აღდგა სადანწეო მილსადენი და დამონტაჟდა ახალი ტუმბო-აგრეგატები, რაც ტაშისკარისა და ზედა რუს მაგისტრალურ არხებში წყლის უწყვეტ მიწოდებას უზრუნველყოფს. შედეგად, სოფლების რუისისა და ურბნისის 1 000 ჰექტარამდე სასოფლო-სამეურნეო მიწის ფართობი სტაბილურად მოირწყვება და 2000-ზე მეტი ბენეფიციარის სარწყავი წყლით დაკმაყოფილება მოხდება. სარეაბილიტაციო სამუშაოები შპს „საქართველოს მელიორაცია“ გასული წლის ზაფხულში დაიწყო. სატუბი სადგურის რეაბილიტაციისთვის, სახელმწიფო ბიუჯეტიდან 1 960 395 ლარი დაიხარჯა.

სახელმწიფოს მხარდაჭერით, კაკლის გადამამუშავებელი თანამედროვე სტანდარტების პირველი საწარმო გაიხსნა

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ლევან დავითაშვილმა სახელმწიფოს მხარდაჭერით შექმნილი კაკლის გადამამუშავებელი თანამედროვე სტანდარტების პირველი საწარმო დაათვალიერა და წარმოების პროცესს გაეცნო.

ჯაჭვის შემადგენელი რგოლები. სახელმწიფოს მხარდაჭერით იქმნება თანამედროვე სტანდარტების გადამამუშავებელი საწარმოები, რაც უმნიშვნელოვანესია ხარისხიანი, თანამედროვე სტანდარტის პროდუქტის მისაღებად, რომელიც არა მხოლოდ შიდა ბაზარზე იმპორტის ჩა-

ნაცვლებაზე იქნება ორიენტირებული, არამედ კონკურენტუნარიანი იქნება საერთაშორისო ბაზრებზეც. ჩვენ გვაქვს საკმაოდ ამბიციური, გრძელვადიანი მიზნები და ამოცანები, რომ საქართველო კაკლოვანი კულტურების ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ექსპორტიორი გახდეს მსოფლიოში. ჩვენი პოლიტიკა ამ მიმართულებით თანმიმდევრულად, მიზანმიმართულად, წარმატებით ხორციელდება, რისი მაგალითიც სოფელ მარტყოფში გახსნილი თანამედროვე სტანდარტების ახალი საწარმოა“, - აღნიშნა ლევან დავითაშვილმა.

გიონების ფერმერებისგან მიიღო და 110 ტონა კაკალი გადაამუშავა. ამ ეტაპზე, კომპანია წარმოებული პროდუქციის რეალიზაციას შიდა ბაზარზე გეგმავს, მომავალი წლიდან კი, პროდუქცია ექსპორტზე გავა. საწარმოში, მუდმივად, 15 ადგილობრივია დასაქმებული. სეზონურად, აქტიური მუშაობის პერიოდში კი, მათი რიცხვი 30-მდე იზრდება.

კაკლის გადამამუშავებელი საწარმო „ანიგოზი“ გარდაბნის მუნიციპალიტეტის სოფელ მარტყოფში, სახელმწიფოს ფინანსური მხარდაჭერით შეიქმნა. კომპანიამ საწარმოს შესაქმნელად 2 503 000 ლარის ინვესტიცია განახორციელა, საიდანაც 600 000 ლარი სოფლის განვითარების სააგენტოს გრანტია, ხოლო 1 500 000 ლარი - შეღავათიანი აგროკრედიტი. საწარმოს წარმადობა 500 ტონას შეადგენს. წელს, საწარმომ პირველი ნედლეული კახეთის, შიდა ქართლისა და ქვემო ქართლის რე-

როგორც საწარმოს დირექტორმა, ანა ქევხიშვილმა აღნიშნა, მომავალი წლიდან, გაფართოვდება ნედლეულის მიმწოდებელი რეგიონების არეალი, გასამადგება გადამამუშავებელი პროდუქციის მოცულობა და, შესაბამისად, გაიზრდება საექსპორტო პოტენციალი. საწარმოში დაინერგება ხარისხის საერთაშორისო სტანდარტი, რაც კიდევ უფრო გაზრდის ქართული პროდუქციის კონკურენტუნარიანობას.

„ჩვენი პოლიტიკა, რომელიც ქვეყანაში მრავალწლოვანი კულტურების, მათ შორის, კაკლოვანი კულტურების განვითარებას ითვალისწინებს, პირველ შედეგებს უკვე იძლევა. იზრდება პირველადი წარმოება, რაშიც სახელმწიფო მნიშვნელოვან საგრანტო რესურსებს დებს და, შედეგად, პროგრამის „დანერგე მომავალი“ ფარგლებში, უკვე რამდენიმე ათასი ჰექტარი კაკლისა და ნუშის ბაღი გაშენდა; ასევე, ვითარდება მიწოდების მთლიანი

„სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული საძოვრების ხელმისაწვდომობის“ სახელმწიფო პროგრამა დაიწყო

საქართველოს ტერიტორიაზე ბუნებრივი სათიბებისა და საძოვრების ფართობი დაახლოებით 1,8 მლნ ჰა-ს შეადგენს, მათ შორის, დაახლოებით, 500 ათასი ჰექტარი ეროვნულია. საძოვრების ეკოსისტემას და მცენარეულ საფარს განსაკუთრებით აზიანებს პირუტყვის მრავალწლიანი ექსტენსიური (1 სული პირუტყვისთვის დადგენილი საძოვრის ზღვრული ნორმის დარღვევა) ძოვება, სიმჭიდროვის ზრდა და საძოვრების არარაციონალური გამოყენება.

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, უცხოელი და ქართველი ექსპერტების ჩართულობით, საძოვრების მდგრადი მართვის სახელმწიფო პოლიტიკის დოკუმენტზე მუშაობს. კანონპროექტის მომზადება, დაახლოებით, 3 წლის ვადაში უნდა დასრულდეს, მაგრამ საძოვრების განკარგვის მოუნესრიგებლობამ სახელმწიფო იძულებული გახადა, ერთგვარი

საპილოტე პროგრამის სახით, შეექმნა და აემოქმედებინა „სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული საძოვრების ხელმისაწვდომობის“ სახელმწიფო პროგრამა, რომელსაც სსიპ მინის მდგრადი მართვისა და მინათსარგებლობის მონიტორინგის ეროვნული სააგენტო ახორციელებს. პროგრამამ უნდა უზრუნველყოს საძოვრებზე ლეგიტიმური კერძო პასუხისმგებლობის გაჩენა, რაც ხელს შეუწყობს მათ რაციონალურ გამოყენებას, დეგრადაციისგან დაცვას და მეცხოველეობის განვითარებას.

ახალი პროგრამა პირველად იძლევა შესაძლებლობას, რომ საძოვარი აუქციონის გზით მიიღონ მხოლოდ მსხვილფეხა და წვრილფეხა რქოსანი პირუტყვის მფლობელმა ფერმერებმა და 3-წლიანი იჯარის ხელშეკრულების ფარგლებში განკარგონ. აუქციონში მონაწილეობას მიიღებენ წინასწარ შერჩეული პრეტენდენტები და ამგვარად გამოირიცხება საძოვრების ქვეიჯარით გაცემის ცუდი პრაქტიკა, რაც აქამდე მნიშვნელოვნად აძვირებდა საძოვრის ფასს. ვიდრე საძოვრების მდგრადი მართვის მარეგული-

რებელი აქტები შეიქმნება, პროგრამა იჯარის მხოლოდ 3-წლიან ვადას ითვალისწინებს, რომ თანხედრად იყოს საძოვრების მართვის დოკუმენტთან, რომელმაც 3 წლის შემდეგ შესაძლოა სხვა რეგულაციები დაანდოს. პროგრამის ბენეფიციარები შესაბამისი პირობების დაკმაყოფილებისა და პროცედურების გავლის შემდგომ, საქართველოს ტერიტორიაზე სახელმწიფო საკუთრებაში რეგისტრირებული საძოვრის კატეგორიის 89 905 ჰექტარი მინის იჯარით განკარგვის უფლებას მიიღებენ. საწყის საიჯარო ღირებულებაზე დაანგარიშებით, მთელმა ამ პროცესმა ცენტრალურ ბიუჯეტს, მინიმუმ 1 მლნ 300 ათასი ლარი უნდა მოუტანოს და დაახლოებით ამდენივე - ადგილობრივ ბიუჯეტს ქონების გადასახადის სახით. ეს მინიმუმია, რადგან, გარდა იმისა, რომ საძოვრის საბოლოო საიჯარო ფასს ადგენს აუქციონის შედეგი, დაინტერესებულ პირსაც შეუძლია თვითონ წარადგინოს არანაკლებ 100 ჰა ფართობის დაურეგისტრირებული ან კატეგორიის არმქონე სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთის მაიდენტიფიცირებელი ინფორმაცია და ჩაერთოს აუქციონში. ამით, იჯარით გასაცემი საძოვრების ფართობები იზრდება და, შესაბამისად, შემოსავალიც ბიუჯეტში. ფასს კი, საქართველოს მთავრობის 2011 წლის 13 იანვრის N15 დადგენილება არეგულირებს, რის მიხედვითაც ჰექტარი საძოვრის საწყისი სააუქციონო ფასი 15 ლარია, გარდა ახმეტისა და დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტებისა, სადაც ფასი 8 ლარს შეადგენს.

პროგრამის ბენეფიციარი შეიძლება იყოს როგორც ფიზიკური, ასევე იურიდიული პირი, მათ შორის სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივი და ამხანაგობა. საძოვრების გადაძოვებისგან დასაცავად, პროგრამაში ჩადებულია დამცავი მექანიზმი ერთი სული საქონლისთვის ზღვრული დატვირთვის ნორმის სახით. ერთ სულ მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვისთვის განსაზღვრულია არანაკლებ 1 ჰა და არაუმეტეს 1.5 ჰა საძოვარი ან/და ერთ სულ წვრილფეხა რქოსანი პირუ-

ტყვისთვის - არანაკლებ 0.2 ჰა და არაუმეტეს 0.5 ჰა. პრეტენდენტმა უნდა დაადასტუროს, რომ ის მართლაც მესაქონლე ფერმერია. მან უნდა წარადგინოს, აუქციონში მონაწილეობაზე განაცხადის გაკეთებამდე 15 დღით ადრე სურსათის ეროვნული სააგენტოდან აღებული ცნობა პირუტყვის რაოდენობისა და ჯანმრთელობის შესახებ. რაოდენობის განსაზღვრა საჭიროა იმისთვის, რომ დადგინდეს რამდენად პროპორციულია სააუქციონოდ გამოტანილი საძოვრის ფართობი მფლობელობაში არსებული პირუტყვის სულადობასთან და შეუძლია თუ არა ფერმერს პრეტენზია ჰქონდეს კონკრეტული საძოვრის განკარგვის, ხოლო ვეტერინარული ფორმა N1 საჭიროა იმისთვის, რომ მფლობელობაში არსებული პირუტყვი საძოვარზე დაავადებების გავრცელების მიზეზი არ გახდეს.

პროგრამის განხორციელების საწყის ეტაპზე, ყველაზე მნიშვნელოვანია ზუსტი ინფორმაციის მიტანა და პროგრამის გაცნობა როგორც პოტენციური ბენეფიციარებისთვის რეგიონებში, ასევე ადგილობრივი ხელისუფლებისთვის. სააგენტოს მიერ იჯარით გასაცემი სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული საძოვრის შერჩევა, შესაბამის მუნიციპალიტეტთან შეთანხმებით ხდება. სწორედ ამიტომ, მინის მდგრადი მართვისა და მინათსარგებლობის მონიტორინგის ეროვნული სააგენტოს თავმჯდომარემ, პროგრამის პრეზენტაციის მიზნით შეხვედრები გამართა რამდენიმე რეგიონის მესაქონლე ფერმერებთან, მხარის რწმუნებულებთან და მუნიციპალიტეტების მერებთან. საინფორმაციო ხასიათის შეხვედრები მთელი ქვეყნის მასშტაბით გაგრძელდება.

სოფლის განვითარების პროგრამის „მწვანე გრანტების“ კომპონენტში განაცხადების მიღება დაიწყო

სოფლის განვითარების პროგრამის ახალ საგრანტო კომპონენტში ელექტრონული ფორმით განაცხადების მიღება სოფლის განვითარების სააგენტოს ვებგვერდზე www.rda.gov.ge მიმდინარე წლის 8 ოქტომბერს დაიწყო და 31 დეკემბრის ჩათვლით გაგრძელდება.

სოფლის განვითარების პროგრამას სოფლის განვითარების სააგენტო (RDA) ევროკავშირისა (EU) და გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) მხარდაჭერით „სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების ევროპის სამეზობლო პროგრამის“ (ENPARD) ფარგლებში ახორციელებს.

პროგრამა, რომლის მიზანია სოფლად არასასოფლო-სამეურნეო სამეწარმეო საქმიანობის განვითარების მხარდაჭერა, ქედას, ხულოს, ბორჯომის, ახალქალაქის, თეთრიწყაროს, ყაზბეგის, ლაგოდეხისა და დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტებში ხორციელდება.

მწვანე გრანტების კომპონენტი ითვალისწინებს შემდეგ მიმართულებებს:

- მარტივი მზის გამათბობელი და მზის წყლის გამაცხელებლების თანადაფინანსებას (sSWH/sSAH), სადაც სააგენტოს მიერ დასაფინანსებელი გრანტის მაქსიმალური ოდენობა 1,000 ლარამდეა (გრანტი 90%-მდე), ხოლო ბენეფიციარის თანამონაწილეობა განსაზღვრულია მთლიანი ღირებულების არანაკლებ 10%-ით;

ვაკუუმური ტიპის მზის წყლის გამაცხელებლები (vSWH), სადაც სააგენტოს მიერ დასაფინანსებელი გრანტის მაქსიმალური ოდენობა 3,000 ლარამდეა (გრანტი 80%-მდე), ხოლო ბენეფიციარის თანამონაწილეობა განსაზღვრულია მთლიანი ღირებულების არანაკლებ 20%-ით;

• შენობის თბოიზოლაცია: სააგენტოს მიერ დასაფინანსებელი გრანტის მაქსიმალური ოდენობა 8,000 ლარამდეა (გრანტი 70%-მდე), ხოლო ბენეფიციარის თანამონაწილეობა განსაზღვრულია მთლიანი ღირებულების არანაკლებ 30%-ით;

• შენობის სრული თბოიზოლაცია: სააგენტოს მიერ დასაფინანსებელი გრანტის მაქსიმალური ოდენობა 12,000 ლარამდეა (გრანტი 60%-მდე), ხოლო ბენეფიციარის თანამონაწილეობა განსაზღვრა მთლიანი ღირებულების არანაკლებ 40%-ით.

ვარდების სათბურის გურიისში

სოფლის განვითარების სააგენტოს ხელშეწყობით, ეკონომისტმა ალექსანდრე ფირცხალაიშვილმა ოზურგეთის მუნიციპალიტეტის სოფელ შემოქმედში, ყვავილების სათბური მოაწყო.

„პროფესიით ეკონომისტი ვარ. წლების განმავლობაში საბანკო სექტორში ვმუშაობდი, რამდენიმე წლის წინ დავუბრუნდი გურიას, ჩემს სოფელს - შემოქმედს.

მე და ჩემ ძმას გავვიჩინა იდეა ადგილობრივი სასათბურე მეურნეობა. ბევრი ფიქრის მერე ყვავილების მოშენება გადავწყვიტეთ. შევიტყვეთ სოფლის განვითარების პროგრამების შესახებ, რამაც შესაძლებლობა მოგვცა დამატებითი ფინანსური რესურსი მოგვეზიდა, - აღნიშნა ალექსანდრე ფირცხალაიშვილმა.

სოფლის განვითარების პროგრამების საშუალებით, ალექსანდრემ სათბურის მოწყობა შეძლო, რომელიც ადგილობრივი თანამედროვე დანადგარებით, თანამედროვე ტექნოლოგიების გამოყენებით იმართება სათბურში მცენარის ზრდა-განვითარებისთვის საჭირო ოპტიმალური ტემპერატურა, ტენიანობა და განათება, რაც უხვი მოსავლის მიღების კარგი წინაპირობაა. ფერმერი, წლის განმავლობაში, დაახლოებით 60,000-მდე ვარდს იღებს, რომლის რეალიზაცია საქართველოს მასშტაბით ხდება. ალექსანდრე ფირცხალაიშვილის თქმით, სახელმწიფო პროგრამების გარეშე მისი იდეის განხორციელება წარმოუდგენელი იქნებოდა.

ახალი ქართული ბრენდის „კერკი“ პროდუქცია ბაზარზე წინასაახალწლო პერიოდში გაიყიდება

მაღალმთიან აჭარაში, ქედის მუნიციპალიტეტში, სოფელ ძენწმანში, მშრალი ხილის საწარმო „კერკი“ კოვიდ პანდემიის პერიოდში, 2020 წლის აგვისტოში შეიქმნა. 2021 წლის მარტიდან კი, საწარმო სატესტო რეჟიმში მუშაობს. „კერკი“ ძველქა-

რთული სიტყვაა, რომელიც საქართველოს რამდენიმე რეგიონში ახლაც გამოიყენება და მზებზე გამშრალ კურკოვან ხილს ნიშნავს. საწარმოში 5 სახის პროდუქცია: ჩირი, ტყლაპი, ცუკატი, თხილეული და ჩურჩხელა იწარმოება.

„კერკის“ პროდუქცია ქართულ ბაზარზე წლის ბოლოს, წინასაახალწლოდ, გამოჩნდება, ხოლო ექსპორტზე 2022 წლის სექტემბრიდან გავა. საწარმოში უკვე დანერგილია HACCP-ის სტანდარტი და მიმდინარეობს ISO22000-ის დანერგვის პროცესი.

„სოფლის განვითარების სააგენტოს მხარდაჭერა საწარმოს იდეის განხორციელების მთავარი წინაპირობა იყო. მათი პროგრამის ფარგლებში მივიღეთ როგორც გრანტი, ასევე აგროსესხის პროცენტის თანადაფინანსება. აღნიშნული მხარდაჭერით მოვანწყვეთ საწარმოს შენობა და შევისყიდეთ დანადგარების გარკვეული ნაწილი. ასევე, მნიშვნელოვანია სააგენტოს რეალიზაცია ადგილობრივი ბაზარზე მოხდება.

წლის ტექნიკური მხარდაჭერა საწარმოს მშენებლობისა და სატესტო რეჟიმში მუშაობის პროცესში“, - განაცხადა კერკის დირექტორმა, თამარ გაბეჩავამ.

„კერკის“ დამფუძნებელი მართვის კომპანია „GGM“-ია, რომელიც 2016 წლიდან მუშაობს საქართველოში ბიზნესის მართვის, კრიზისის მენეჯმენტის და ბიზნესისთვის დაფინანსების მოძიების მიმართულებით. GGM-ის გუნდს სჯერა, რომ ახალი ბრენდი „კერკი“ უმოკლეს დროში მოახერხებს ქართულ ბაზარზე ადგილის დამკვიდრებას და 2022 წლის ნოემბრიდან საწარმოების ქსელს გააფართოებს და პროდუქციას ექსპორტზე გაიტანს.

სამაცივრო მეურნეობა სოფელ თორთიხაში

„მეხილეობა ჩვენთვის ტრადიციული დარგია. შესაბამისად, მნიშვნელოვანია ძველი ბაღების განახლება და ახლის გაშენება. სოფლის განვითარების სააგენტოს დახმარებით, 2016 - 2020 წლებში, 5 ჰექტარზე ვაშლის, ბლისა და მსხლის ახალი ბაღები გავაშენე. გაშენებული ბაღებიდან პირველი მოსავალიც მივიღეთ და საჭირო გახდა სამაცივრო მეურნეობის მოწყობა“, - ამბობს ზურაბ მერებაშვილი, ფერმერი გორის მუნიციპალიტეტის სოფელ თორთიხადან.

ფერმერმა, სოფლის განვითარების სააგენტოს ხელშეწყობითა და USAID-ის „სოფლის მეურნეობის პროგრამის“ დახმარებით, შეძლო სამაცივრო მეურნეობის მოწყობა, რისთვისაც ჯამურად, 380,000 ლარის ინვესტიცია განახორციელა, საიდანაც 300,000 ლარი შეღავათიანი აგროკრედიტია. USAID-ის „სოფლის მეურნეობის პროგრამის“ დახმარებით, ფერმერმა 480 კვადრატულ მეტრ ფართობზე ცივი შენახვის საწყობი მოაწყო.

სამაცივრო მეურნეობაში 300 ტონა პროდუქციის შენახვა შესაძლებელი პროდუქციის შენახვა შესაძლებელი პრო-

დუქციის რეალიზაცია ადგილობრივი ბაზარზე მოხდება.

„ჩვენ შევძელით მეურნეობაში მუდმივად 5, სეზონურად კი, 20-მდე ადგილობრივის დასაქმება. ასევე, მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ სამაცივრო მეურნეობით 80-მდე მცირე ფერმერი ისარგებლებს. მინდა აღვნიშნო, რომ სოფლის განვითარების სააგენტოსა და USAID-ის „სოფლის მეურნეობის პროგრამის“ წვლილი მნიშვნელოვანია, რაც მეურნეობის სტაბილური განვითარებისთვის კარგი წინაპირობაა“, - აცხადებს ზურაბ მერებაშვილი.

სახელმწიფო მხარდაჭერით შექმნილი სანარმო „NUTSGE“ თხილის ექსპორტს რამდენიმე ქვეყანაში ახორციელებს

კომპანიამ „NUTSGE“ თხილის გადამამუშავებელი სანარმოს შესაქმნელად, 2 მლნ ლარზე მეტი ინვესტიცია განახორციელა, საიდანაც 500 000 ლარზე მეტი სოფლის განვითარების სააგენტოს გრანტია, ხოლო 600 000 ლარზე მეტი კი, შეღავათიანი აგროკრედიტი. ზუგდიდში მდებარე სანარმოში, სადაც 2 000 ტონამდე პროდუქციის გადამამუშავება შესაძლებელია, 50 ადამიანია დასაქმებული. ნარმოებულ პროდუქციის ექსპორტი აზიის, ევროპის და სამხრეთ ამერიკის ქვეყნებში ხორციელდება.

სოფლის განვითარების სააგენტოს დირექტორი ილია თამარაშვილი სახელმწიფო ხელშეწყობით შექმნილი თხილის გადამამუშავებელი სანარმოს სამუშაო პროცესს გაეცნო.

„მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ სოფლის განვითარების სააგენტოს საგრანტო პროგრამისა და შეღავათიანი აგროკრედიტის პროექტის მხარდაჭერით შექმნილ სანარმოებში, მათ შორის, კომპანიის „NUTSGE“, ინარმოება მაღალი ხარისხის, კონკურენტუნარიანი ქართული პროდუქცია, რომლის რეალიზაციაც როგორც ადგილობრივ, ისე საექსპორტო ბაზრებზე ხორციელდება“, - განაცხადა სოფლის განვითარების სააგენტოს დირექტორმა, ილია თამარაშვილმა.

შეღავათიანი აგროკრედიტის პროექტის ფარგლებში, სამეგრელოს რეგიონში თხილის გადამამუშავებელი სანარმოების შექმნისა და განვითარების მიმართულებით გაცემულია 24,5 მლნ ლარის ღირებულების 150 სესხი, სოფლის განვითარების სააგენტოს მიერ გაცემულმა თანადაფინანსებამ კი, 6,5 მლნ ლარი შეადგინა.

ყურძნის გადამამუშავებელი კოოპერაციული სანარმო ღვინის ექსპორტს შვედეთში განახორციელებს

სახელმწიფოს ფინანსური მხარდაჭერით, ყვარლის მუნიციპალიტეტში, ყურძნის გადამამუშავებელი კოოპერაციული სანარმო ამოქმედდა. სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივმა „ლამიანი“ სანარმოს შესაქმნელად, ჯამში, 900 000 ლარზე მეტი ინვესტიცია განახორციელა, საიდანაც 500 000 ლარი სოფლის განვითარების სააგენტოს გრანტია. კოოპერატივი ღვინის რეალიზაციას შვედეთში გეგმავს. სანარმოში, წელს პირველად, 400 ტონამდე ყურძენი გადამამუშავდა. სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივი „ლამიანი“ 21 ადგილობრივ მევენახეს აერთიანებს, კოოპერატივის წევრთა მფლობელობაში 20 ჰექტარზე მეტი ვენახია.

„სახელმწიფო მხარდაჭერით, ქვეყნის მასშტაბით, ყურძნის გადამამუშავებელი 26 კოოპერაციული სანარმოა შექმნილი. სასოფლო-სამეურნეო კოოპერაცია კარგის საშუალებაა იმისათვის, რომ გაერთიანდეს რამდენიმე ფერმერი და შეამციროს პროდუქციის თვითღირებულება როგორც პირველადი ნარმოებისას, ასევე, გადაამუშავების პროდუქცია და

გაზარდოს შემოსავალი დამატებითი ღირებულების სახით“, - განაცხადა სოფლის განვითარების სააგენტოს დირექტორმა, ილია თამარაშვილმა.

პროგრამაში „მევენახეობის სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების ხელშეწყობა“ 26 სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივია ჩართული, მათ შორის, კახეთის რეგიონიდან - 24, იმერეთიდან ერთი, რაჭა-ლეჩხუმისა და ქვემო სვანეთიდან თითო-თითო. პროგრამის ფარგლებში, სახელმწიფო თანადაფინანსების თანხა 12,4 მლნ ლარს შეადგენს.

გორის მუნიციპალიტეტის სოფელ ბერბუკში მდებარე თაფლის გადამამუშავებელი სანარმო თაფლის კვლევებისათვის საჭირო პორტატული ლაბორატორიით აღიჭურვა

იაპონიის საერთაშორისო თანამშრომლობის სააგენტომ (JICA), პროექტის „ბიზნესზე ორიენტირებული სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების მოდელის შექმნა საქართველოში“ ფარგლებში, სოფლის განვითარების სააგენტოს, თაფლის გადამამუშავებელი სანარმოს აღჭურვისათვის, 87 250 აშშ დოლარის ღირებულების თაფლის კვლევების პორტატული ანალიზატორის სრული კომპლექტი საჩუქრად გადასცა.

„სოფლის განვითარების სააგენტო იაპონიის თანამშრომლობის საერთაშორისო სააგენტოსთან აქტიურად თანამშრომლობს ცოდნის და გამოცდილების გაზიარების კუთხით. მათ, ამჯერად, მნიშვნელოვანი დახმარება გაგვიწიეს და გადმოგვცეს თანამედროვე აპარატურა, რაც თაფლის გადამამუშავებელ კოოპერაციულ სანარმოში, პროცესის სრულყოფილად წარმართვას შეუწყობს ხელს“, - განა-

ცხადა სოფლის განვითარების სააგენტოს დირექტორმა, ილია თამარაშვილმა.

იაპონიის საერთაშორისო თანამშრომლობის სააგენტოს (JICA) საქართველოს ოფისის მუდმივი წარმომადგენლის, იუკიპო ეჩირის განცხადებით, სოფლის განვითარების სააგენტოს თაფლის გადამამუშავებელი კოოპერაციული სანარმოსათვის გადაცემული ტექნიკა/აღჭურვილობა ხელს შეუწყობს მეორე დონის კოოპერატივის განვითარებას.

„ვაგრძელებთ სოფლის განვითარების სააგენტოსთან თანამშრომლობას, იგეგმება ექსპერტების ვიზიტებიც. ჩვენი მიზანია ხელი შევუწყოთ სააგენტოს საქმიანობას სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების განვითარების კუთხით“, - აღნიშნა იუკიპო ეჩირიმ.

გორის მუნიციპალიტეტის სოფელ ბერბუკში, თაფლის გადამამუშავებელი სანარმო პროგრამის „მეფუტკრეობის სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების ერთიანი სანარმოო უზრუნველყოფის“ ფარგლებში აშენდა. სანარმო აღჭურვილია თაფლის ნარმოების სრული ციკლისათვის საჭირო თანამედროვე სტანდარტებთან შესაბამისი დანადგარებით, სადაც შესაძლებელია დღეში, არანაკლებ, ორი ტონა თაფლის გადამამუშავება და ერთგვაროვანი პროდუქტის მიღება.

თაფლის გადამამუშავებელი სანარმო ინფრასტრუქტურა კონკურსის წესით შერჩეულ სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივს 30% თანადაფინანსებით, საკუთრებაში გადაეცემა.

სახელმწიფოს ფინანსური მხარდაჭერით, კახეთის რეგიონში ყურძნის გადამამუშავებელი კიდევ ერთი კოოპერაციული სანარმო შეიქმნა

ყვარლის მუნიციპალიტეტის სოფელ შილდაში, სახელმწიფოს ფინანსური მხარდაჭერით, სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივის „ვინოგრაფი“ ყურძნის გადამამუშავებელი სანარმო ამოქმედდა. სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივი 23 მევენახე ფერმერს აერთიანებს. კოოპერატივის წევრთა მფლობელობაში 20 ჰა-ზე მეტი ვენახია. ყურძნის გადამამუშავებელი სანარმოს შესაქმნელად, ჯამში, 700 000 ლარზე მეტი თანხის ინვესტიცია განხორციელდა, საიდანაც 495 000 ლარი სოფლის განვითარების სააგენტოს გრანტია. სანარმოში, წელს პირველად, 100 ტონაზე მეტი ყურძენი გადამამუშავდა. კოოპერატივი ღვინის ექსპორტს გეგმავს.

კახეთის რეგიონში სახელმწიფო მხარდაჭერით მოქმედ კოოპერაციულ სანარმოში სამუშაო პროცესს სოფლის განვითარების სააგენტოს დირექტორი ილია თამარაშვილი და კახეთის მხარის სახელმწიფო რწმუნებულის მოადგილე ლევან ლილუაშვილი გაეცნენ.

საქართველოს მასშტაბით, მიმდინარე წლის 20 ოქტომბრის მდგომარეობით, რეგისტრირებულია 839 სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივი, რომელშიც გაერთიანებულია 9109 მეპაიე, მათ შორის, კახეთის რეგიონში 120 სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივია, სადაც 1392 მეპაიეა გაერთიანებული.

წლევიანდელი შემოდგომის ერთ-ერთი მთავარი მოვლენა წარმატებულად ჩატარებული როზელი იყო

წელს, საქართველოს მასშტაბით 235 000 ტონამდე ყურძენი გადამუშავდა, აქედან 140 000 ტონამდე რქაწითელი, 80 000 ტონამდე საფერავი, რაჭა-ლეჩუმში 1 700 ტონამდე ალექსანდროულ-მუჯურეთული, ხოლო დანარჩენი სხვადასხვა ჯიშის ყურძენია; ჯამურად, მევენახეებმა 280 მილიონ ლარამდე შემოსავლი მიიღეს.

„ისევე როგორც კახეთში, რაჭა-ლეჩუმშიც როველის მიმდინარეობის განმავლობაში არანაირი შეფერხება არ გვქონია. წელს, როველის მიმდინარეობის პარალელურად, ისეთი სიახლეც დაგვინერგა, რაც პერსპექტივაში, ქართული მეღვინეობის წარმატების საწინდარს წარმოადგენს. ეს არის ვენახების კადასტრის პროგრამა. წლევიანდელი როველი პირველად ჩავატარეთ ვენახების კადასტრის პირობებში. ეს მევენახეობისთვის უმნიშვნელოვანესი პროექტია. ვენახე-

ბის კადასტრის გარეშე არ არსებობს განვითარებული მევენახეობის არცერთი ევროპული ქვეყანა. ვენახების კადასტრის პროგრამის ფარგლებში, კახეთსა და რაჭა-ლეჩუმში აღწერეთ მევენახეობის სრული ინფორმაცია, დაწყებული ვენახების გეოგრაფიული მდებარეობით, დასრულებული ვაზის ჯიშებისა და მევენახეების რაოდენობის სტატისტიკით. მომავალში, სწორედ ეს ინფორმაცია განსაზღვრავს, რა სახეობის მაღალხარისხიანი ქართული ღვინო შეგვიძლია ვაწარმოოთ. კადასტრის პროექტი მუდმივად განახლებადია. ამ დროის მონაცემებით, კახეთში 37000 მევენახეა რეგისტრირებული და ვენახები 38000 ჰექტარზე მეტ ფართობზეა გაშენებული, ხოლო რაჭა-ლეჩუმში 1700 მევენახეა და ვენახები 500 ჰექტარზე მეტ ფართობზეა გაშენებული“, - აღნიშნა ღვინის ეროვნული სააგენტოს თავმჯდომარემ,

ლევან მეხუზამ, რომელიც როველის პერიოდში საკოორდინაციო შტაბს ხელმძღვანელობდა.

ღვინის ეროვნული სააგენტოს თავმჯდომარე ყურადღებას რაჭის როველის სპეციფიკაზეც ამახვილებს და აღნიშნავს, რომ ადგილწარმოშობის ღვინის „ხვანჭკარას“ ჯიშობრივი სიზუსტის დაცვისა და ხარისხის უზრუნველყოფის მიზნით, რაჭის რეგიონის შესასვლელებში სპეციალურ საკონტროლო პუნქტებზე ყველა მანქანა მოწმდება, რათა არ მომხდარიყო ყურძნის სხვა მუნიციპალიტეტებიდან რაჭაში შემოტანა. ამავე მიზნით, ყურძნის მიმღებ ყველა პუნქტზე ამპელოგრაფები მონიტორინგს უწევდნენ ჩასაბარებელ ყურძენს.

მევენახე-ფერმერთა მხარდასაჭერად, საქართველოს მთავრობის გადამწყვეტილებით, ისევე როგორც კახეთში, რაჭა-ლეჩუმის რეგიონშიც როველის სუბსიდირების პროგრამა მოქმედებდა.

აღსანიშნავია, რომ მიმდინარე წლის როველის დროს, სტიქიამ რამდენჯერმე დააზიანა მოსავალი. 26 აგვისტოს, ძლიერმა სეტყვამ და ქარმა, კახეთის რეგიონში, გურჯაანის, თელავისა და ყვარლის მუნიციპალიტეტებში, 4600 ჰა ფართობის ვენახები დააზიანა. „მოსავლის მართვის კომპანია“ დასეტყვილი ყურძნის სასპირტედ მიღება-გადამუშავება სტიქიიდან მეორე დღესვე, 27 აგვისტოს დაიწყო. 2 სექტემბერს, სეტყვა კვლავ განმეორდა ყვარელსა და თელავში, დაზიანდა 180 ჰა ფართობის ვენახები. კახეთის რეგიონში, სეტყვით დაზიანებული 15 ათას ტონამდე ყურძენი სახელმწიფო საწარმო შპს „მოსავლის მართვის კომპანია“ ჩაიბარა. დასეტყვილი ყურძნის რეალიზაციით, მევენახეების შემოსავალმა 13 მლნ ლარს მიაღწია. მევენახეებმა სე-

ტყვის შედეგად დაზიანებული ყურძენი 1 კგ რქაწითელი 0,80 ლარად და 1 კგ საფერავი - 1 ლარად ჩააბარეს. მთავრობის გადამწყვეტილებით, მევენახეებმა, რომლებსაც სეტყვამ 100%-ით გაუნადგურა მოსავალი, ერთჯერადი კომპენსაციის სახით, 1 ჰექტარ ფართობზე, 3000 ლარი მიიღეს.

„აღსანიშნავია, რომ როველის პერიოდში, ღვინის ეროვნულმა სააგენტომ კახეთის რეგიონში მცხოვრები 150 ახალგაზრდა ღვინის საწარმოებში ოპერატორის პოზიციაზე დაასაქმა. მათი შერჩევა კახეთის სხვადასხვა მუნიციპალიტეტში ჩატარებული გასაუბრებების შედეგად მოხდა. შერჩეულ კანდიდატებს, როველის აღრიცხვის პროგრამის ტრენინგები როველის საკოორდინაციო შტაბში, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სპეციალისტებმა ჩაუტარეს. როველის აღრიცხვის პროგრამა ქვეყანაში 2013 წლიდან მოქმედებს. პროგრამა უზრუნველყოფს ჩაბარებული ყურძნის შესახებ სრული მონაცემების შეგროვებას, რაც მაღალი ხარისხის ღვინის წარმოებისთვის მნიშვნელოვანია“, - აღნიშნა ლევან მეხუზამ.

ღვინის ეროვნული სააგენტოს თავმჯდომარემ, ყურადღება გაამახვილა საკოორდინაციო შტაბის წევრების ვაქცინირების ფაქტზე. მნიშვნელოვანია, რომ როველის საწყის ეტაპზე, სააგენტოს თანამშრომელთა, მათ შორის, როველის საკოორდინაციო შტაბის წევრთა აბსოლუტური უმრავლესობა ორჯერადად ვაქცინირებული იყო. საკოორდინაციო შტაბის წევრების ჯანმრთელობის მაქსიმალური დაცვისა და როველის პროცესის შეუფერხებელი წარმართვის მიზნით, შტაბის წევრებს კვირაში ორჯერ ტესტირება უტარდებოდათ, რამაც უზრუნველყო შტაბის შეუფერხებელი მუშაობა.

83,8 მლნ ბოთლი ღვინოა ექსპორტირებული

2021 წლის 10 თვეში, საქართველოდან მსოფლიოს 60 ქვეყანაში

მიმდინარე წლის იანვარ-ოქტომბერში, საქართველოდან ექსპორტირებული ღვინით მიღებული შემოსავალი 194 მლნ აშშ დოლარს აღწევს, რაც გასული წლის

ანალოგიურ მონაცემზე 9%-ით მეტია, 11%-ით გაზრდილია ექსპორტირებული ღვინის რაოდენობაც.

ქართული ღვინის სტრატეგიულ ბაზრებზე ექსპორტის ზრდის დინამიკა შენარჩუნებულია: პოლონეთი - 20% (4984017), ჩინეთი - 13% (4553919), ლატვია - 4% (1440567), ლიეტუვა - 45% (837096), აშშ - 10% (881470), გერმანია - 6% (654608), იაპონია - 18% (159262) და დიდი ბრიტანეთი - 72% (631504).

ქართული ღვინის საექსპორტო ქვეყნების პირველი ხუთეულია: რუსეთი, უკრაინა, პოლონეთი, ჩინეთი და ბელარუსი.

მიმდინარე წელს, ზრდა აღსანიშნავია შემდეგ ქვეყნებში: კანადა - 84% (296992), შვედეთი - 65% (99832), ჩეხეთი - 275% (139560), ყაზახეთი - 30% (3264706), ისრაელი - 41% (368899), აზერბაიჯანი - 8% (181727), თურქეთი - 209% (93330), უკრაინა - 21% (10558377), რუსეთი - 5% (49064224), მონღოლეთი - 174% (402810), ბელარუსი - 17% (3348501) და ა.შ.

საქართველოდან სხვადასხვა მოცულო-

ბის ღვინის ექსპორტი 400-მა კომპანიამ განახორციელა.

ამასთან, საანგარიშო პერიოდში, ექსპორტირებულია 25,5 მლნ ბოთლი (0,5 ლ) ბრენდი, რაც 17%-ით აღემატება 2020 წლის ანალოგიურ მაჩვენებელს. ბრენდის ექსპორტით მიღებულმა შემოსავალმა 47,5 მლნ აშშ დოლარს მიაღწია (ზრდა 7%).

ექსპორტირებულია 660 ათასი ბოთლი (0,5 ლ) ჭაჭა, ექსპორტის ზრდამ 97% შეადგინა. ჭაჭის ექსპორტით მიღებული შემოსავალი 1,7 მლნ აშშ დოლარს აღწევს; ზრდამ, გასული წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით, 84% შეადგინა.

ღვინის, ბრენდის, ჭაჭის, საბრენდე სპირტისა და ჩამოსასხმელი ბრენდის ექსპორტის შედეგად მიღებულია 270 მლნ აშშ დოლარი შემოსავალი, რაც 15%-ით მეტია გასული წლის ანალოგიური პერიოდის მაჩვენებელზე.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ყოველთვიური გამოცემა

შვეიცარიაში „ქართული ღვინის ფორუმს“ უმასპინძლა

შვეიცარიის კონფედერაციის დედაქალაქ ბერნში, ფესტივალის „FERNWEH“ ფარგლებში, 29-30 ოქტომბერს „ქართული ღვინის ფორუმი“ გაიმართა. ფესტივალის „FERNWEH“ უცხო ქვეყნების კულტურის წარმოჩენას გულისხმობდა და მასში არაერთი ქვეყანა მონაწილეობდა.

შვეიცარიაში „ქართული ღვინის ფორუმი“ გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, ღვინის ეროვნული სააგენტოსა და ტურიზმის ეროვნული ადმინისტრაციის მხარდაჭერითა და შვეიცარიის კონფედერაციაში საქართველოს საელჩოს, „ქართული ღვინის გალერეის“ და შვეიცარიაში „ქართული კულტურის ცენტრის“ ორგანიზებით ჩატარდა. ღვინის ეროვნული სააგენტოს თავმჯდომარის მოადგილის, დავით ტყემალაძის განცხადებით, ღვინის ეროვნული სააგენტოს მხარდაჭერითა და აქტიური ჩართულობით, შვეიცარიაში მსგავსი მასშტაბის ღონისძიება პირველად იმართება, რაც აღნიშნულ ბაზარზე ქართული ღვინის ცნობადობის გაზრდისთვის მნიშვნელოვანია.

„ქართული ღვინის ფორუმის ქალაქ ბერნში გამართვის უმთავრესი მიზანია შვეიცარიის ბაზარზე ქართული ღვინის პოპულარიზაცია და დამკვიდრების ხელშეწყობა, მისი ისტორიის, ტრადიციების, თანამედროვეობისა და პერსპექტივების წარმოჩენა. ევროპის ბაზარზე არსებული მაღალი კონკურენციის ფონზე, ქართულ ღვინოს აქვს ის უნიკალურობა, რაც მას შესაძლებლობას აძლევს კონკურენცია გაუწიოს ევროპის ღვინის მწარმოებელ ქვეყანებს. აღსანიშნავია, რომ სახელმწიფო აქტიურად მუშაობს ქართული ღვინის ბაზრების დივერსიფიკაციის მიმართულებით, რის შედეგადაც, ბოლო წლებში სტაბილურად მზარდია ქართული ღვინის ცნობადობა მსოფლიო მასშტაბით და, შესაბამისად, ექსპორტი“, - აღნიშნა დავით ტყემალაძემ.

ღვინის ფორუმს ბერნის მერი ალექსანდერ გრაფენრიდი (Alec von Graffenried) დაესწრო და ქართული მეღვინეობის ისტორიას და ქართული ღვინის კომპანიების მიერ წარმოდგენილ ღვინოებს გაეცნო.

„ბერნში მიმდინარე ფესტივალის „FERNWEH“ უცხო ქვეყნების კულტურის ადგილობრივებისთვის გაცნობას გუ-

ლისხმობს. დღეს გავცანი საქართველოს, რომელსაც აქვს ქვეყრში ღვინის წარმოების 8 ათასწლიანი ტრადიცია და ისტორია, ასევე, სხვადასხვა რეგიონიდან წარმოდგენილ ღვინოებს, რომელსაც აქამდე არ ვიცნობდი. მოხარული ვარ, რომ დავესწარი ამ ფორუმს. წარმატებებს ვუსურვებ ქართულ ღვინოს შვეიცარიაში“, - აღნიშნა მერმა.

„ფორუმი ძალიან მნიშვნელოვანი ღონისძიებაა ქართული ღვინის პოპულარიზაციისა და საქართველოში ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობისთვის. ასეთი მასშტაბით ბერნში პირველად ხდება ქართული ღვინის წარდგენა. შვეიცარიაში ქართულ ღვინოს არ იცნობენ სათანადოდ; შეიძლება ითქვას, ეს არის პირველი ნაბიჯი, რათა მომავალში, მეტი მუშაობით, ცნობადობის გაზრდით, უფრო მეტად პოპულარული გახდეს ჩვენი ღვინო. სახელმწიფო აქტიურად უწყობს ხელს ქართული ღვინის პოპულარიზაციას, რაც ძალიან მნიშვნელოვანია ქართული ეკონომიკის განვითარებისთვის“, - აღნიშნა საქართველოს საგანგებო და სრულუფლებიანმა ელჩმა შვეიცარიის კონფედერაციასა და ლიხტენშტეინის სამთავროში, რევაზ ლომინაძემ.

ფორუმის ფარგლებში, ქართული ღვინის პრეზენტაცია-დეგუსტაციას „ქართული ღვინის გალერეის“ (GeoHaus GmbH) დამფუძნებელმა ზვიად არაბიძემაც წარმოადგინა. აღსანიშნავია, რომ შვეიცარიაში, ქალაქ ციურიხში, მიმდინარე წელს, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის და საქართველოს საელჩოს მხარდაჭერით, ქართული ღვინის პირველი გალერეა გაიხსნა, რომელიც ქართული ღვინის პოპულარიზაციაში საკუთარ წვლილს შეიტანს. ქართული ღვინის გალერეის გახსნის იდეა ქართველ ბიზნესმენ ზვიად არაბიძეს ეკუთვნის.

ქალაქ ბერნში, ღვინის პროფესიონალებსა და დაინტერესებულ პირებს, ორი დღის განმავლობაში, შესაძლებლობა ჰქონდათ გასცნობოდნენ ქართული კომპანიების მიერ წარმოდგენილ სხვადასხვა დასახელების ღვინოებს. საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსა და ღვინის ეროვნული სააგენტოს მხარდაჭერით, ფორუმში კომპანიები: „თელავის ღვინის მარანი“, „შატო მუხრანი“, „თელიანი ველი“, „შილდა“, GWS, „წინანდლის მამუ-

წარწერები

ლი“, „კონჭო და კომპანია“, „ნაბერაული“ და „ნიკოლაიშვილების ღვინის მარანი“ მონაწილეობდნენ.

ფორუმის ფარგლებში ღვინის ეროვნული სააგენტოს თავმჯდომარის მრჩეველმა გიორგი თევზაძემ ქართული ღვინის ტრადიციების, კულტურისა და ისტორიის

შესახებ პრეზენტაცია წარმოადგინა. ქართული ღვინის მარკეტინგულ სტრატეგიაზე ასოციაციის „ქართული ღვინო“ წარმომადგენელმა ტატა ჯაიანმა ისაუბრა. ფორუმის ფარგლებში სამეცნიერო-დოკუმენტური ფილმის „საქართველო ღვინის სამშობლო“ ჩვენება გაიმართა.

ქალაქ ციურიხში ქართული ღვინის გალერეა გაიხსნა

გალერეის გახსნის ღონისძიებას საქართველოს ვიცეპრემიერი, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი, ლევან დავითაშვილი დაესწრო.

„გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მხარდაჭერით, შვეიცარი

აში ქართული ღვინის პირველი გალერეა გაიხსნა, რომელიც ჩვენი ღვინის პოპულარიზაციაში საკუთარ წვლილს შეიტანს. სამიზნე ბაზრებზე ქართული ღვინო სულ უფრო მეტად პოპულარული ხდება. ჩვენთვის განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია, მაღალი მსყიდველობის

შესაძლებლობის ბაზრებზე ჩვენი ღვინის წარმოჩენა. ისეთი ცენტრები, როგორც ახალი გალერეა, დიასპორის ჩართულობით, ხელს უწყობს ქართული ღვინის წარმოჩენას როგორც შვეიცარიაში, ისე ევროპის სხვა ქვეყნებში”, - განაცხადა ლევან დავითაშვილმა.

როგორც მინისტრმა აღნიშნა, ციურიხში გახსნილი ქართული ღვინის გალერეა 12 ქართველი მწარმოებლის სხვადასხვა სახეობის ღვინოს შესთავაზებს მყიდველს.

ქართული ღვინის გალერეის გახსნის იდეა ციურიხში მცხოვრებ ქართველ ბიზნესმენ ზვიად არაბიძეს ეკუთვნის. მისივე ინიციატივით გაიხსნა და ფუნქციონირებს ციურიხში საკვირაო სკოლა და ბიბლიოთეკა ქართული დიასპორისთვის.

გალერეის გახსნის ღონისძიებაზე მონაწილე სტუმრებს შორის იყვნენ ადგილობრივი ბიზნესრეზიდენტების და ქართული დიასპორის წარმომადგენლები.

ზვიად არაბიძის განცხადებით, 8 ათასი წლის ისტორიის ქართულ ღვინოს შვეიცარიაში ადგილის დამკვიდრება არ გაუჭირდება. ძალიან მნიშვნელოვანია, შვეიცარიაში გახსნილმა ქართული ღვინის პირველმა გალერეამ მომხმარებელს მაღალი ხარისხის, კონკურენტუნარიანი ღვინო შესთავაზოს და დაინტერესებულ პირებს ქართული ღვინის კულტურა და ისტორია გააცნოს.

საქართველომ ისტორიული პირველად ევროკომისიის კულტურული მემკვიდრეობის საერთაშორისო ჯილდო მოიპოვა

იტალიაში, 2021 წლის 23 ოქტომბერს, ევროპის საბჭოს ეგიდით გამართულ

კულტურული მემკვიდრეობის კონკურსზე, ღვინის კომპანია „შუმი“ საერთაშორისო

უმაღლესი ტიტულის „საუკეთესო არქეოლოგიური პრაქტიკა ღვინის ტურიზმში“ მფლობელი გახდა. ეს აღიარება განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია საქართველოსა და ქართული მემკვიდრეობის პოპულარიზაციისთვის მსოფლიო ბაზარზე.

საერთაშორისო ჯილდო დაფუძნდა ევროპის საბჭოს ორი კულტურული მემკვიდრეობის - „Iter Vitis -Phoenicians route“ მიერ, რომლის მიზანს წარმოადგენს ორი საერთაშორისო ქსელის წევრ ქვეყნებში კულტურული და ენოლოგიური მემკვიდრეობის გაძლიერება, გამოცდილების, შემოქმედებითი და მდგრადი ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობა და მისი პოპულარიზაცია.

ევროპის საბჭოს კულტურული მემკვიდრეობის

ტების პროგრამა დაფუძნდა 1987 წელს, რომელიც დროსა და სივრცეში მოგზაურობის მეშვეობით წარმოაჩენს ევროპის სხვადასხვა ქვეყნის წვლილს საერთო კულტურულ მემკვიდრეობაში და ხელს უწყობს დღევანდელი ევროპის მრავალფეროვნებას, კულტურული ტურიზმის მდგრად განვითარებას.

ღვინის კომპანია „შუმი“ დაარსდა 1997 წელს კახეთში, წინანდალში. ტურისტული კომპლექსი 9 ჰექტარზეა განთავსებული და ალექსანდრე ჭავჭავაძის ეროვნულ პარკს ესაზღვრება. კომპლექსი აერთიანებს 38 ტურისტულ ლოკაციას, რომელთა შორის არის საკოლექციო ვენახი, სადაც ვაზის 1300-ზე მეტი ჯიშით, მათ შორის გადაშენების პირას მყოფი ქართული ვაზის ჯიშებია დაცული.

ღვინის ეროვნული სააგენტოს მხარდაჭერით, ტოკიოში ქართული ღვინის წარდგენა გაიმართა

ღონისძიებას ადგილობრივი იმპორტიორები დაესწრნენ, მათ შორის იყვნენ მსხვილი იაპონური კომპანიების წარმომადგენლებიც. პრეზენტაცია საქართველოს მეღვინეობის ისტორიასა და თანამედროვეობის შესახებ, ღვინის ეროვნული სააგენტოს კონტრაქტორი მარკეტინგული კომპანიის „Red Bridge“ დირექტორმა, ღვინის ცნობილმა მაგისტრმა, კენიჩი ოჰაშიმ წარმოადგინა.

ღონისძიების სტუმრებმა სადგუსტაციოდ წარმოდგენილი ქართული ღვინოების საბაზრო პოტენციალზე, საექსპორტო

ფასსა და წარმოების მასშტაბების პერსპექტივებზე შეფასებები გააკეთეს. ამასთან ერთად, განხილული იყო იაპონიაში ქართული ღვინის იმპორტის განხორციელების ტექნიკური საკითხებიც.

დეგუსტაციაზე, კენიჩი ოჰაშის მიერ 13 სხვადასხვა ქართული ღვინო იყო წარმოდგენილი, მათ შორის 2 დასახელების ღვინო იაპონიის ბაზარზე უკვე წარმატებით იყიდება. ტოკიოში ქართული ღვინის წარდგენის მიზანს გაყიდვების ზრდის ხელშეწყობა და პოტენციური იმპორტიორების მოზიდვა იყო.

ქართული ღვინის წარდგენა ნიუ-იორკში

ნიუ-იორკში, ქართულ რესტორანში „Chama Mama“ გამართულ ღონისძიებაზე, 10 ადგილობრივი იმპორტიორის მიერ წარმოდგენილი იყო 120 ქართული ღვინო, რომლებიც უკვე წარმატებით იყიდება აშშ-ის ბაზარზე. აქვე, პოტენციურ იმპორტიორებს შესაძლებლობა ჰქონდათ, გასცნობოდნენ 118 ღვინის ისეთ ნიმუშს, რომელსაც ამერიკელი მომხმარებელი ჯერ არ იცნობს.

ღვინის ეროვნული სააგენტოს კონტრაქტორი მარკეტინგული კომპანიის „Marq Energie Consulting“ ორგანიზებით გამართულ ღონისძიებას ღვინით ვაჭრობის სფეროსა და მედიის 100-ზე მეტი წარმომადგენელი დაესწრო.

ქართული ღვინის საექსპორტო პოტენციალის გაზრდის მიზნით, ბოლო ერთი თვის განმავლობაში, დეგუსტაციები ვაშინგტონსა და სან-ფრანცისკოშიც გაიმართა.

ამერიკის შეერთებული შტატები ქართული ღვინის სტრატეგიულ ბაზარს წარმოადგენს, სადაც, ღვინის ეროვნული სააგენტოს მიერ განხორციელებული მარკეტინგული ღონისძიებების შედეგად, ექსპორტი ბოლო 7 წელია სტაბილურად მზარდია. მიმდინარე წლის იანვარ-სექტემბერში, საქართველოდან აშშ-ში ექსპორტირებულია 807 ათასი ბოთლი ღვინო, ზრდამ, გასული წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით, 18% შეადგინა.

კაკისტონი თეთრი - თეთრყურძნიანი საღვინე ვაზის ჯიშები

წახმოშობა: **იმეხეთი** სინონიმი: **კაკისგონა, ზეკხოუდა კაკისგონა**

მიიღება მაღალხარისხიანი სუფრის თეთრი მშრალი ღვინო. ევროპული და იმერული წესით დაყენებული ღვინო ხასიათდება ლამაზი შეფერვით, კარგი სხეულით, მაღალი გემური თვისებებით. ასევე მაღალი ღირსებით გამოირჩევა მისგან დამზადებული ცქრიალა ღვინო, რომელსაც ახასიათებს ნაზი გემო, მდიდარი არომატი, კარგი სხეული და სასიამოვნო მჟავიანობა. ერთეული ძირების სახით გვხვდება იმერეთის რეგიონის მუნიციპალიტეტებში არსებულ ვენახებში. ახასიათებს საშუალო ზრდა-განვითარება.

ზრდასრული ფოთოლი მომრგვალო ან ოდნავ ოვალური ფორმის, სამ, ხუთნაკვეთიანი. ფოთლის ქვედა მხარე ხასიათდება საკმაოდ ძლიერი შებუსვით. მტევანი საშუალო ზომისაა კონუსური ან ცილინდრულ-კონუსური ფორმის, ხშირად უვითარდება მხარი და საშუალო სიკუმსისაა, თუმცა კუმსი და ძლიერ კუმსი მტევნებიც გვხვდება. მარცვალი მცირე ან საშუალო ზომისაა, მომრგვალო ფორმის და მომწვანო-ყვითელი შეფერვის. კანი თხელი და საკმაოდ მკვრივი აქვს, რბილობი საშუალო სიმკვრივის, სასიამოვნო მოტკბო-მომჟავო გემოთი და სუსტად გამოხატული ჯიშური არომატით.

სავეგეტაციო პერიოდი 166-169 დღეა. მტევნის წონა 100-250 გრამია. ყურძნის სრული სიმწიფის პერიოდში მისი შაქრიანობა 21-23% -ს, მჟავიანობა კი 8.2- 9 გ/ლ -ს აღწევს.

რქანითელი წითელი - წითელყურძნიანი საღვინე ვაზის ჯიშები

წახმოშობა: **კახეთი**

რქანითელი წითელი საშუალო ზრდა-განვითარებისა და საშუალოზე მცირე მოსავლიანია. არის იშვიათი ჯიშები. გამოიყენება სუფრის წითელი, მშრალი ღვინის დასამზადებლად. ღვინო მუქი ბრონეულისფერია.

ზრდასრული ფოთოლი საშუალო ან საშუალოზე მცირე ზომისაა, მომრგვალო ფორმის, ხუთნაკვეთიანი, იშვიათად სამნაკვეთიანი. ფოთლის ქვედა მხარე ხასიათდება ძალიან სუსტი შებუსვით. მტევანი კონუსური ან ცილინდრულ-კონუსური ფორმისაა, ფრთიანი, საშუალო სიკუმსის ან თხელი. მარცვალი პატარა ზომისაა, ოდნავ ოვალური ფორმის. რბილობი საშუალო სიმკვრივისაა, შედარებით ხორციანი და ნაკლებ წვნიანი, სასიამოვნო გემოთი.

სავეგეტაციო პერიოდი 154-157 დღეა. ყურძენი სიმწიფეში სექტემბრის ბოლოს შედის. მტევნის წონა 132-213 გრამია. ყურძნის სრული სიმწიფის პერიოდში მისი შაქრიანობა 24.1-25% -ს, მჟავიანობა კი 6.7 გ/ლ -ს აღწევს.

ღონდღლაბი - თეთრყურძნიანი საღვინე ვაზის ჯიშები

წახმოშობა: **შუა და ზემო იმეხეთი** სინონიმი: **ღონდღლაბი მჭენაჩა**

მიიღება საკმაოდ ხალისიანი სუფრის თეთრი მშრალი ღვინო, საკმაოდ ექსტრაქტულობითა და ჰარმონიულობით. მისი გამოყენება შესაძლებელია აგრეთვე ციცქასა და ცოლიკოურთან ერთად კუპაჟში მაღალხარისხიანი თეთრი ღვინის, ცალკე კი - უალკოჰოლო ყურძნის წვენისა და საბრენდე სპირტის მისაღებად. ჯიშის ხასიათდება საშუალოზე ძლიერი ზრდა - განვითარებითა და საშუალო მოსავლიანობით. მცირედ გავრცელებულია შუა და ზემო იმერეთში.

ზრდასრული ფოთოლი მომრგვალო ან მცირედ ოვალური ფორმისაა, ხუთნაკვეთიანი. ფოთლის ქვედა მხარე საკმაოდ შებუსულია. მტევანი საშუალო სიდიდისაა, კონუსური ფორმის, ზოგჯერ მხრიანი. მისი მხარი ზოგჯერ მტევნის ნახევარს აღწევს. ახასიათებს საშუალო სიკუმსე, გვხვდება თხელი მტევნებიც. მარცვალი საშუალო ზომის და მომრგვალოა. რბილობი საშუალო სიმკვრივის, წვნიანი, სასიამოვნო მოტკბო-მომჟავო გემოთი და სუსტად გამოხატული ჯიშური არომატით.

სავეგეტაციო პერიოდი შეადგენს 162-168 დღეს. ყურძენი სიმწიფეში ოქტომბრის დასაწყისში შედის. მტევნის წონა 160-170 გრამია. ყურძნის სრული სიმწიფის პერიოდში მისი შაქრიანობა 20-22% -ს, მჟავიანობა კი 7.6-9.3 გ/ლ -ს აღწევს.

ნაკუთვნეული - წითელყურძნიანი საღვინე ვაზის ჯიშები

წახმოშობა: **ჩაქა-დეჩხუმი** სინონიმი: **ნაგუთნეული, მხგვადოპოხთა (მხგვად-ფოთიანი), ნაგუთნოუხი, ნაკუთნოული, ნაკუთნოუხი**

გამოიყენება სუფრის წითელი მშრალი ღვინის დასამზადებლად. ძირითადად გავრცელებულია სოფელ ორბელში, უსახელოში, ცაგერში არსებულ სხვადასხვა ჯიშის ვენახებში ერთეული ძირების სახით. ხასიათდება საშუალოზე ძლიერი ზრდით.

ზრდასრული ფოთოლი საშუალო და მცირე ზომისაა, მომრგვალო ფორმის, სამნაკვეთიანი. ფოთლის ქვედა მხარე შებუსულია. მტევანი საშუალო ან მცირე ზომისაა, კონუსური ან ცილინდრულ-კონუსური ფორმის. გვხვდება ცილინდრული ფორმის მტევნებიც, საშუალო სიკუმსისა და ფრთიანი. მარცვალი მომრგვალოა, მუქი ან ღია წითელი, ზოგჯერ მოშავო. რბილობი რბილი და წვნიანია.

სავეგეტაციო პერიოდი საშუალოდ 160 დღეს შეადგენს. მტევნის წონა 100 - დან 200 გრამამდეა. ყურძნის სრული სიმწიფის პერიოდში შაქრიანობა 17- 20%-ს, მჟავიანობა კი 6.5-7.5გ/ლ აღწევს.

დაცული ტერიტორიების სააგენტო ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის მიმართულებით მნიშვნელოვან ღონისძიებებს ატარებს

საქართველოს უმნიშვნელოვანესი საგანძური - ულამაზესი ბუნება და უნიკალური ბიომრავალფეროვნება, თითქმის ხელუხლებლად არის წარმოდგენილი დაცულ ტერიტორიებზე. დაცული ტერიტორიების უპირველესი დანიშნულება, სწორედ, ამ უნიკალური ბიომრავალფეროვნებისა და ეკოსისტემების დაცვა და შენარჩუნებაა, რისთვისაც მრავალი მნიშვნელოვანი კვლევა თუ კონსერვაციული პროექტი ხორციელდება.

საქართველოს დაცული ტერიტორიების თითქმის ნახევარი ტყითაა დაფარული. დაცულ ტერიტორიებზე შემავალი ტყის გაჭანსალების, მოვლისა და მავნებლებისგან დაცვის მიზნით, ცხოველთა სამყაროს კონსერვაციის მიზნით, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს დაცული ტერიტორიების სააგენტო მუდმივად ახორციელებს კვლევებს, რაშიც დაცული ტერიტორიების სააგენტოს რეინჯერებსა და ქართველ ექსპერტებთან ერთად საერთაშორისო

სო ექსპერტები იღებენ მონაწილეობას. განხორციელებული კვლევების შედეგად ხდება ინფორმაციის მოპოვება დაცული ტერიტორიების ბიომრავალფეროვნების მდგომარეობის შესახებ, რის შემდეგაც სწორად ხდება პრობლემის აღმოფხვრის ღონისძიებების დაგეგმვა. 2021 წელს კონსერვაციული პროექტებიდან აღსანიშნავია ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე „აღმოსავლეთკავკასიური ჯიხვის ტელემეტრიის პროექტი“, რომლის ფარგლებში დამატებით GPS საყელურით აღიჭურვა 2 ჯიხვი (ჯამში 6 ჯიხვი), მიმდინარე წლის 12 მაისს დაფიქსირდა პირველი შემთხვევა, როდესაც ერთმა „მონიშნულმა“ ჯიხვმა გადაკვეთა სახელმწიფო საზღვარი და დღემდე ტრიალათას ალკვეთილის (დალესტნის რესპუბლიკა) ტერიტორიაზე მოძრაობს. „კავკასიური კეთილშობილი ირმის აღრიცხვა ექსკრემენტების ჯგუფის დათვლის მეთოდით“ ახალი, ინოვაციური მეთოდით განხორციელდა. თუშეთის და ფშავ-ხევსურეთის დაცულ ტერიტორიებზე არასამთავრობო ორგანიზაცია NACRES - ის მიერ დაწყებულია „ჯიქის მონიტორინგი“, რომელსაც

საფუძვლად დაედო თუშეთის დაცული ტერიტორიებზე მწყემსების მიერ ვიზუალურად დაფიქსირებული ჯიქის შესახებ ინფორმაცია და რისთვისაც ორივე დაცულ ტერიტორიაზე განთავსებულია ფოტომხეხები. ფშავ-ხევსურეთის დაცულ ტერიტორიებზე ასევე, არასამთავრობო ორგანიზაცია NACRES-ის მიერ მიმდინარეობს „ნიამორის მონიტორინგი“. სისტემატურად მიმდინარეობს მოზამთრე და მიგრირებადი ფრინველების აღრიცხვა/მონიტორინგი, მსხვილი ძუძუმწოვრების მონიტორინგი. დაცული ტერიტორიების სააგენტო განსაკუთრებით ამაყობს ქურციკების რეინტროდუქციის პროექტით ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორიებზე, რომელიც საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსა და აზერბაიჯანის ეკოლოგიის სამინისტროს შორის თანამშრომლობის ფარგლებში განხორციელდა. 2021 წლის მონაცემებით ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორიებზე 200-მდე ჯეირანია. ქურციკის, იგივე ჯეირნის ულამაზესი

სახეობა, რომელიც 60-იან წლებამდე საკმაოდ მრავლად იყო გავრცელებული, ურბანიზაციისა და ბრაკონიერობის შედეგად გადაშენდა. გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს დაცული ტერიტორიების სააგენტოს ჩართულობით, 2013 წელს, ქურციკის პოპულაციის აღდგენის პროექტი დაიწყო. პირველი თაობა, 10 ინდივიდი, აზერბაიჯანიდან, შირვანის ეროვნული პარკიდან შემოიყვანეს და რამდენიმე ათეული წლის შემდეგ პირველად, ისტორიულ გარემოში - სამუხის ველზე გაუშვეს. დაცული ტერიტორიების სააგენტო და ბუნების დაცვის მსოფლიო ფონდი მუდმივად ახორციელებენ მონიტორინგს და დაკვირვებას ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორიებზე, რაც როგორც ქურციკების რაოდენობის შესწავლას, ისე მათთვის უსაფრთხო გარემოს უზრუნველყოფას გულისხმობს. ქურციკის აღდგენა დღეისათვის საქართველოს გარემოსდაცვითი ეროვნული მთავარი პრიორიტეტია. ივრის ზეგანზე ეკოსისტემების გაჭანსალება ამ ცხოველის გარეშე შეუძლებელია. 2018 წლიდან, პირველად კავკასიაში დაიწყო და დღემდე მიმდინარეობს აღმოსავლეთ-კავკასიური ჯიხვის ტრანსსაზღვრო ტელემეტრიული მონიტორინგი ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე და ზაქათალას ალკვეთილში. მისი პირველი ეტაპი, ტელემეტრიის საყელოების ჯიხვებზე შებმის ფაზა, წარმატებით დასრულდა; ჯიხვის ტელემეტრია მსოფლიოში პირველად ხორციელდება, რაც საშუალებას მოგვცემს მნიშვნელოვანი და ზუსტი ინფორმაცია მოვიპოვოთ ჯიხვებზე და მათი ცხოვრების თავისებურების შესწავლაში დაგვეხმარება. პროექტის შემდეგ ეტაპზე, საყელოებიდან მიღებული სიგნალების მონიტორინგისა და ინფორმაციის ანალიზი მოხდება. ტელემეტრიული მონიტორინგი კვლევის ერთ-ერთი ყველაზე საინტერესო და რთული მეთოდია, რაც ჯიხვებზე გადამცემიანი საყელოს დამაგრებას გულისხმობს შემდგომი დაკვირვების მიზნით.

კონკურსში „მწვანე ჯილდო“ განაცხადების მიღება დაწყებულია

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი აქტიურად მუშაობს გარემოსდაცვითი და აგრარული საგანმანათლებლო პროგრამების განხორციელების მიმართულებით. ცენტრის ერთ-ერთი მთავარი მიზანი გარემოსდაცვით საკითხებში საზოგადოების როლისა და პასუხისმგებლობის გააზრებაა, რაც გარემოსადმი სწორი დამოკიდებულების ჩამოყალიბებას უწყობს ხელს.

გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრს გამოცხადებული აქვს კონკურსი „მწვანე ჯილდო“, რომლის შედეგადაც, საქართველოს მასშტაბით, გამოვლინდება 2021-2022 სასწავლო წლის დაწყებითი საფეხურის საუკეთესო პედაგოგი და საბავშვო ბაღის აღმზრდელი/მეთოდისტი გარემოსდაცვითი და აგრარული მიმართულებით.

„მწვანე ჯილდო“ 2018 წლიდან იმართება სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებების აღმზრდელისთვის ახლა კი, საშუალებას იძლევა აღმოვაჩინოთ ზოგადი განათლების დაწყებითი საფეხურის პედაგოგები, რომლებიც ზრუნავენ მომავალი თაობებისთვის სწორი გარემოსდაცვითი ღირებულებების ჩამოყალიბებაზე.

კონკურსის მიზანია, მასწავლებლებს აუმაღლოს გარემოსდაცვითი და აგრარული საკითხების სწავლების მოტივაცია და მისცეს საუკეთესო გამოცდილების გაზიარების შესაძლებლობა.

„მწვანე ჯილდოს“ კონკურსში მონაწილეობა შეუძლია ნებისმიერ დაწყებითი საფეხურის პედაგოგს და ასევე, საბავშვო ბაღის აღმზრდელს/მეთოდისტს, რომლებიც ამჟამად დასაქმებული არიან საგანმანათლებლო დაწესებულებებში და სასწავლო პროცესში ასწავლიან გარემოსდაცვით ან/და აგრარულ თემებს როგორც ფორმალური, ისე არაფორმალური განათლების მიმართულებით და ახორციელებენ აქტივობებს დამხმარე სახელმძღვანელოებიდან „გარემოსდაცვითი და აგრარული განათლება სკოლაში“ და „სკოლამდელი გარემოსდაცვითი განათლება“.

კონკურსი შედგება ორი ეტაპისგან. პირველ ეტაპზე მოხდება განაცხადების შერჩევა, შემდეგ კი, მონაწილეებს

საშუალება ექნებათ, განხორციელებული აქტივობები და პროექტების პრეზენტაციები წარუდგინონ ჟიურის. ორივე ეტაპის შედეგების მიხედვით შეირჩევა საუკეთესო ათეული, საიდანაც გამოვლინდება გამარჯვებული და მას „მწვანე ჯილდო“ გადაეცემა.

„მთელ მსოფლიოში გარემოსდაცვითი განათლება ერთ-ერთი პრიორიტეტული და მნიშვნელოვანია, ამიტომ უმნიშვნელოვანესია გარემოსდაცვითი განათლების დაწესებულებებსა და საბავშვო ბაღებში, რისთვისაც გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი არა ერთ პროექტს ახორციელებს. მიგვაჩნია, რომ არცერთ ინიციატივასა და განხორციელებულ პროექტს არ ექნება სათანადო შედეგი, თუ მასში არ იქნება ჩართული მოტივირებული პედაგოგი, რომელიც სწორად შეძლებს ამ მნიშვნელოვანი საკითხების სწავლებას. ამიტომაც გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო უკვე მესამე წელია „მწვანე ჯილდოთი“ აჯილდოებს იმ მასწავლებლებსა და საბავშვო ბაღის აღმზრდელებს/მეთოდისტებს, რომლებიც აქტიურად მუშაობენ გარემოსდაცვითი განათლების კუთხით და ხელს უწყობენ მოსწავლეების ცნობიერების ამაღლებას.

მასწავლებლის როლი განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია. იმედი გვაქვს, სამომავლოდ კიდევ უფრო მეტი პედაგოგი დაინტერესდება ამ სფეროთი და განახორციელებს გარემოსდაცვით აქტივობებს. გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ყველაფერს აკეთებს იმისათვის, რომ თავისი წვლილი შეიტანოს ქვეყანაში გარემოსდაცვითი და აგრარული განათლების ხელშესაწყობად და ამ მიმართულებით პედაგოგების კვალიფიკაციის ასამაღლებლად.

ჩვენ მიერ განხორციელებული საგანმანათლებლო ინიციატივები სრულ თანხ-

ვედრაშია განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მიზნებთან და ხედვებთან. სწორედ მათთან თანამშრომლობით შევიმუშავებთ დამხმარე სახელმძღვანელოები სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებებისა და I-VI კლასების მასწავლებლებისთვის და აქტიურად ვმუშაობთ მის დაწესებულებაში სასწავლო პროცესში. წელს უკვე გადაამზადებულია დაწყებითი კლასის 1500-მდე მასწავლებელი“, - განაცხადა გარემოსდაცვითი ინფორმაციის და განათლების ცენტრის დირექტორმა თამარ ალადაშვილმა.

კონკურსანტები შეფასდებიან, თუ რამდენად ეფექტიან და მრავალფეროვან სასწავლო მეთოდებს იყენებენ გარემოსდაცვითი და აგრარული საკითხების უკეთ სწავლის მიზნით, კერძოდ, შეფასდება ეროვნული სასწავლო გეგმით გათვალისწინებული პროგრამის ინოვაციურად და შემოქმედებითად სწავლების ასევე, სასწავლო პროცესში ბუნებრივი გარემოს, მაგალითად, დატყული ტერიტორიების გამოყენების და ჩართულობის საკითხი. ყურადღება გამახვილდება, რამდენად საინტერესოდ ხდება გარემოსდაცვითი და აგრარული საკითხების ინტეგრირება სხვადასხვა საგანში.

მასწავლებლებს საშუალება ექნებათ ისაუბრონ იმ სიახლეებზე, რომლებიც სწავლების დროს გამოიყენეს და ფიქრობენ, რომ ბავშვებში განსაკუთრებული ინტერესი და ცვლილება გამოიწვია.

„მწვანე ჯილდოს“ კონკურსში განაცხადების მიღების ბოლო ვადაა 2022 წლის 20 მარტი.

2021-2022 სასწავლო წლის გარემოსდაცვითი და აგრარული მიმართულების დაწყებითი საფეხურის საუკეთესო პედაგოგი და აღმზრდელი/მეთოდისტი ქვეყნის მასშტაბით გარემოს დაცვის მსოფლიო დღეს, 5 ივნისს გამოვლინდება.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის თანამშრომლებმა, ქვეყნის მასშტაბით გატარებული პრევენციული ღონისძიებების შედეგად, 2021 წლის 1 იანვრიდან 31 ოქტომბრის ჩათვლით, 6 120 გარემოსდაცვითი სამართალდარღვევა გამოავლინეს. მათგან 348 ფაქტი სისხლის სამართლის დანაშაულის ნიშნებს შეიცავს და მასალები, შემდგომი რეაგირების მიზნით, საგამოძიებო ორგანოებს გადაეგზავნა.

6120 გარემოსდაცვითი სამართალდარღვევა გამოვლინდა

1259	ტყის კანონმდებლობის დარღვევა
1135	ნარჩენების მართვის კოდექსის დარღვევა
971	ხე-ტყის უკანონო ტრანსპორტირება
700	ატმოსფერული ჰაერის კანონმდებლობის დარღვევა
472	სახარხი საამქროების მიერ ტექნიკური რეგლამენტის დარღვევა
414	თევზჭერისა და ნადირობის წესების დარღვევა
370	ნებადართვის პირობების დარღვევა/უნებართვო საქმიანობა
335	წილის კანონმდებლობის დარღვევა
158	წყლის კანონმდებლობის დარღვევა
156	მინის კანონმდებლობის დარღვევა
150	სხვა გარემოსდაცვითი სამართალდარღვევა

სხალი ხაზი 153

ყველაზე მეტი - 2 702 ფაქტი, უკანონო ტყისარგებლობას ეხება. მათგან 1259 ტყის კანონმდებლობის დარღვევის ფაქტია, 971 - ხე-ტყის უკანონო ტრანსპორტირება, 472 კი - სახერხი საამქროების მიერ ტექნიკური რეგლამენტის დარღვევა. 2021 წლის 1 იანვრიდან 31 ოქტომბრის ჩათვლით, დეპარტამენტის თანამშრომლებმა ასევე გამოავლინეს ნარჩენების მართვის კოდექსის დარღვევის 1135, ატმოსფერული ჰაერის კანონმდებლობის დარღვევის 700, თევზჭერისა და ნადირობის წესების დარღვევის 414, ნებადართვის პირობების დარღვევის/უნებართვო საქმიანობის 370, წილის კანონმდებლობის დარღვევის 335, მინის კანონმდებლობის დარღვევის 156 და წყლის კანონმდებლობის დარღვევის 158 ფაქტი. ამავე პერიოდში, სხვა გარემოსდაცვითი სამართალდარღვევის 150 ფაქტია გამოვლინდა. დეპარტამენტის თანამშრომლებმა 1266

გარემოსდაცვითი სამართალდარღვევა გამოავლინეს აჭარისა და გურიის რეგიონული სამმართველოს სამოქმედო ტერიტორიაზე. კახეთში გამოვლინდა 1239 ფაქტი, დასავლეთის რეგიონული სამმართველოს სამოქმედო ტერიტორიაზე - 1030, აღმოსავლეთის სამმართველოს სამოქმედო ტერიტორიაზე - 630, ქვემო ქართლში - 619, სამეგრელო-ზემო სვანეთში - 522, სამცხე-ჯავახეთში - 455 ფაქტი. შავი ზღვის დაცვის კონვენციური სამმართველოს თანამშრომლებმა კი, 38 გარემოსდაცვითი სამართალდარღვევა გამოავლინეს.

რაც შეეხება დედაქალაქს, გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის თანამშრომლების მიერ, 2021 წლის 1 ოქტომბრიდან 31 ოქტომბრის ჩათვლით, თბილისში 321 გარემოსდაცვითი სამართალდარღვევა გამოვლინდა. მათგან 15 სისხლის სამართლის დანაშაულის ნიშნებს შეიცავს.

ლიმონის კულტურის აგროტექნოლოგია ლია ჩიუნსა და ოთახის პირობებში

ციტრუსოვანთა ნაყოფებს შორის ლიმონი ითვლება ძვირფასი სამკურნალო თვისებების მქონე ნაყოფად, რადგან იგი მდიდარია C ვიტამინითა და ორგანული მჟავებით. ეთეროვანი ზეთებს, რომელიც მიიღება ლიმონის ქერქიდან ფართოდ იყენებენ პარფიუმერიაში და მედიცინაში, მას გააჩნია ძლიერი ანტიბიოტიკური თვისება. ლიმონი უძველესი დროიდან გამოიყენება გამაგრებელი სასმელების დასამზადებლად. ლიმონის ნაყოფი ხარისხის ძირითად განმსაზღვრელ კომპონენტებად ითვლება: კანის არომატულობა, კანის მცირე სისქე, წვენი და დიდი გამოსავლიანობა, მჟავიანობა, მცირე თესლიანობა.

რბილობის ქიმიური შემადგენლობა ასეთია: შაქარი 1,7%; მჟავიანობა 6-7%; წყალი 87,5%; ვიტამინი C 75,5 მგ%. ლიმონი მარადმწვანე საშუალო ზომის მცენარეა, ტროპიკული ჰავის პირობებში წარმოშობის გამო მას საზამთრო შესვენების პერიოდი არ აქვს. ხელსაყრელ გარემო პირობებში მთელი წლის მანძილზე შეუძლია აქტიური ვეგეტაცია, ყვავილობა, ნაყოფის მომწიფება. ლიმონი ციტრუსოვნებთა შორის, ყველაზე ნაკლებად ყინვაგამძლეა, ყვავილი და ნაყოფი -2 -3°C ტემპერატურაზე, ფოთლები და ერთწლიანი ტოტები -5-6°C -ზე, ხოლო მცენარე მთლიანად მიწუს -7 - 8°C -ზე იღუპება.

საქართველოში მეციტრუსეობის აღმავლობის პერიოდად გასული საუკუნის 30-90-იან წლები ითვლება, საშუალოდ ყოველწლიურად 200-300 ათასი ტონა ციტრუსი იკრიფებოდა, აქედან 4-5 ათასი ტონა ლიმონის ნაყოფი იყო. საქართველოში გავრცელებული ლიმონის ჯიშების უმეტესობა უცხოური წარმოშობისაა, თუმცა ქართველი სელექციონერების მიერ გამოყვანილი და შერჩეული იქნა ლიმონის ადგილობრივი ფორმები, როგორცაა: ქართული ლიმონი, დიოსკურია, უპენეკის ლიმონი, კუნერის ლიმონი, უდარნიკი, ლიმონის ინტროდუცირებული ჯიშებია: ვილაფრანკა, ლისბონი, კომუნე, ჯენუა, მეიერი. გასული საუკუნის მეორე ნახევრიდან ლიმონის მწარმოებელ ბევრ ქვეყანაში და საქართველოშიც ინფექციური ხმელას (მალსეკო) მასიური დაავადების ფონზე ლიმონის წარგობა განადგურდა. გადარჩენ მხოლოდ შედარებით გამძლე ფორმები, მათ შორის ლიმონი მეიერი.

ლიმონი მეიერი ჩინური წარმოშობისაა, ძლიერ პოლიმორფული, საშუალოდ მოზარდი ბუჩქისებრი მცენარეა, კომპაქტური კარგად შეფოთილი ვარჯით ზომიერი ზრდით, მოკლე ყლორტებით, რემონტატული და უხვმოსავლიანია. ნაყოფი საშუალო ზომის (95-100გრ) ფართო ოვალური ფორმის, მრგვალი ზედაპირი, გლუვი, კანი - ნარინჯისფერი ყვითელი, კანი - თხელი, მკვრივი, რბილობი - ნაზი, წვენი - უხვი, სეგმენტი 8-10, უხვთესლიანი (30-მდე). ნაყოფის ქიმიური შემადგენლობა: შაქარი 3,5%, მჟავიანობა 3-4%, ვიტამინი C - 34,8 მგ%, მოსავლიანობა მაღალი, მსხმოიარობაში შედის დარგვიდან 2-3 წლის შემდეგ. ნაყოფი ტრანსპორტაბელური და შენახვის უნარიანია, არსებულ ჯიშებთან შედარებით მეტი ყინვაგამძლე და მელსეკოგამძლეა.

დღეისათვის საქართველოს სუბტროპიკულ რეგიონებში ძირითადად ლიმონ მეიერის სამრეწველო წარგობაა წარმოდგენილი, რაც შეეხება ლიმონის სხვა ჯიშებს, ისინი შესაძლებელია ერთეული ხეების სახით შეგვხვდეს შედარებით თბილ, ყინვებისაგან დაცულ არა მალსეკო საშიშ ზონებში.

ლიმონისათვის ნიადაგის შერჩევა

ლიმონის გასაშენებლად ადგილის შერჩევისას საჭიროა გავითვალისწინოთ მიკროკლიმატური პირობები - რელიეფი, ზღვის დონიდან ადგილმდებარეობის სიმაღლე, ზღვიდან დაშორება. ამასთან ერთად უნდა ვიცოდეთ გადაზამთრების პირობებისადმი ლიმონის ბიოეკოლოგიური მოთხოვნილება. უპირველეს ყოვლისა ლიმონისათვის საუკეთესოა შავი ზღვის სანაპირო ზოლის აჭარის, გურიის, სამეგრელოს და აფხაზეთის რეგიონები სადაც აბსოლუტური მინიმუმების საშუალო -6 -7°C არ აღემატება.

ლიმონის კულტურისათვის საუკეთესოა ჰუმუსით მდიდარი წითელმიწები, ნეშომპალა-კარბონატული, ყომრალი ყვითელმიწა, სუსტი გაწენებული და ალუვიალური ნიადაგები. ლიმონის გასაშენებლად ნიადაგი მზადდება დარგვამდე ერთი-ორი წლით ადრე. შერჩეული ნაკვეთები უნდა განთავსდეს უფლდეს ტყის და ბუჩქნარისაგან, მათი ფესვები ამოიძირკვოს და ნაკვეთის ზედაპირი მოსწორდეს. შემდეგ მოხდეს

ნიადაგის ხარისხობრივი მაჩვენებლების შესწავლა და კომპლექსური სასუქების შეტანა 500კგ.ჰა-ზე, სუპერაგრო, ამოფოსკა ან დიამოფოსკა. ჰუმუსის ნაკლებობის შემთხვევაში შეგვაქვს ორგანული სასუქი 30-35 ტონა ჰა-ზე მთელ სიღრმეზე და ხდება ნიადაგთან კარგად შერევა. ამის შემდეგ ითესება წინამორბედი კულტურები (სიდერატები, მარცლოვნები) მეორე წელს დარგვის წინ ვაკე და ფერდობ (150 მდე) ადგილებზე ეწყობა ნიადაგის მთლიანი დამუშავება 45-სმ სიღრმეზე, ხოლო 15-30 გრადუსამდე დაქანებულ ფერდობებზე ეწყობა ტერასები. თუ გასაშენებელი ნიადაგი ჩაის კულტურის ქვეშ იყო დაკავებული, აუცილებელია ჩატარდეს ნიადაგის გამოკვლევა მასში მჟავიანობის მაჩვენებლის და სხვა საკვები ელემენტების შემცველობის მიზნით. თუ ნიადაგის მჟავიანობა გაზრდილია, აუცილებელია კირის, ან კირის შემცველი სასუქების შეტანა გაცვლითი მჟავიანობის მიხედვით.

ნაკვეთის დაგეგმვა და ნერგების დარგვა

ვაკე და 15 გრადუსამდე დაქანების ფერდობებზე ლიმონის მცენარეები ირგვება სწორ კუთხონად: მცენარეთა შორის 2 - 2,5 მეტრი, მწკრივთაშორის მანძილი 4 - 5 მეტრი. ასეთი განლაგებისას ერთ ჰექტარზე თავსდება 1000 - 1200 მცენარე. ლიმონის ნერგების გამოყვანა უნდა წარმოებდეს სპეციალურად მოწყობილ სანერგე მეურნეობაში, რომელიც აღჭურვილი იქნება თანამედროვე ტექნოლოგიებით. ნერგი უნდა იყოს იმუნური და ახასიათებდეს ჯიშის მემკვიდრული ნიშან-თვისებები.

თანამედროვე პრაქტიკაში ლიმონის ნერგის გამოყვანა ხდება როგორც ღია გრუნტში, ასევე პოლიეთილენის პარკებში მიწის კომთან ერთად. პოლიეთილენის პარკებში გამოყვანილი ნერგები ხასიათდებიან შემდეგი უპირატესობით: ნერგების რეალიზაცია - დარგვა მუდმივ ადგილზე, შეიძლება ჩატარდეს წლის ყველა პერიოდში, დარგვის დროს ფესვთა სისტემის მთლიანი მასა შენარჩუნებულია და ნერგის გახარების უნარი იზრდება 100%-მდე. ლიმონის სტანდარტულ ნერგს უნდა ჰქონდეს 15- 20-სმ სიმაღლის შტამბი 2-3 გვერდითი ტოტით.

ლიმონის სამრეწველო ბაღების გაშენება შესაძლებელია შემოდგომაზე 20 სექტემბრიდან 20 ოქტომბრამდე, შედარებით ყინვასაშივ ადგილებში ლიმონის გაშენება უმჯობესია გაზაფხულზე 25 მარტიდან აპრილის ბოლომდე. დარგვის წინ მონიშნულ ადგილებში ამოიღებენ ორმოს (30-35-სმ) მასში შეაქვთ 10- 12კგ ორგანული სასუქი, (გადამწვარი ნაკელი ან ტორფ-კომპოსტი), მჟავა ნიადაგებში სასურველია დამატებით შეტანილი იქნას 1-კგ დეფუკაციური ტალახი, ან კირის შემცველი სხვა კომპონენტი.

დარგვის წინ თუ ნერგი ღია გრუნტშია გამოყვანილი ფესვებს წინასწარ ამოავლებენ წუნწახში ან ჰუმინო მჟავების სპეციალურ ხსნარში, ასწორებენ ორმოში დასარგავად და მიწას მიაყრიან. თუ ნერგი პოლიეთილენის პარკებშია გამოყვანილი, დარგვის წინ ფრთხილად შემოაცილებენ აკვს, ნერგს მიწის კომით მოათავსებენ ორმოში, შემოაყრიან მიწას, მოტკეპნიან, მორწყავენ, სასურველია მულჩირება. თითოეული ნერგი აიკვრება ჭიკოზე.

ლიმონის ბაღის მოვლა

გაშენების პირველ ორ წელს ლიმონის წარგობის ორმეტრიანი ზოლი (თითო მეტრი მცენარის ორივე მხარეზე) სავეგეტაციო პერიოდის განმავლობაში მუშავდება 3-4-ჯერ, იმულჩება მცენარეული მასით. რიგთაშორის დარჩენილი 2-3 მეტრიანი ზოლებში ითესება ზაფხულის და ზამთრის სიდერატები, ან სოია - შემდგომში მათი ნიადაგში ჩაკეთების მიზნით. ზრდასრულ პლანტაციაში, სადაც ვარჯი შეკრულია, არ არის ძლიერ დასარეველიანებული, რეკომენდირებულია 4-5 წელიწადში ნიადაგის მსუბუქი დამუშავება ერთხელ ბარფინლის გამოყენებით. სასურველია ამავე პერიოდს დაემთხვეს ნაკელის ან ტორფ-კომპოსტის შეტანა ერთ ხეზე 30-40 კგ-ის რაოდენობით. შეტანის ვადა შემოდგომა-ზამთარი. მიწერალური სასუქებიდან ლიმონის ახალგაზრდა ბაღებში (3-9 წელი) შეაქვთ ერთ ხეზე 0,3კგ. რთული კომპლექსური სასუქი NPK ან სუპერაგრო, ხოლო ზრდასრულ პლანტაციებში 0,5კგ. თუ პლანტაციაში ნიადაგის მჟავიანობა იზრდება, ჩატარებული ნიადაგის ანალიზების საფუძველზე, საჭიროა პერიოდულად მოკირიანება გაცვლითი მჟავიანობის მიხედვით. მიკროელემენტებიდან გამოიყენება თუთია, მაგნიუმი, ბორი.

მანდარინისაგან განსხვავებით ლიმონი მეიერი ნაყოფებს იძლევიან იმ სანაყოფე ნაზარდებზე, რომლებიც წარმოიქმნებიან მიმდინარე წლის ყლორტებზე. განსაკუთრებით საჭიროა ლიმონის ზრდის რეგულირება მთელ სავეგეტაციო პერიოდში ძირითადი ყლორტების წვეროების ნაკვეთით (პინცირებით), ასევე მოზვერა ტოტების მოცილებით, ვარჯის ჩახშირების თავიდან აცილების მიზნით აუცილებელია ადრე გაზაფხულზე მეორე-მესამე რიგის ტოტების წვერილი ამონაყარებისაგან განთავისუფლება.

ლიმონის მავნებლები, დაავადებები, მათ წინააღმდეგ ბრძოლის ღონისძიებები

ლიმონის წარგავების ძირითადი მავნებლებია: ციტრუსოვანთა ფრთათეთრა, ციტრუსოვანთა ბენზიანი, წითელი და ვერცხლისფერი ტკიპები, იაპონური ჩხირისებრი, ყავისფერი, ყვითელი, ნარინჯისფერი ჩხირისებრი და მძიმისებრი ფარიანები, იაპონური და ჩინური ცვილისებრი, წაგრძელებული ბალიშა და რბილი, ზღვისპირა, ვაზის ფქვილისებრი, ავსტრალიური ღარებიანი ცრუფარიანები. ასევე ნარინჯოვანთა ბუგრი, მარმარილოს ღრაქა, ფოთოლხვევიები, კალიები, მახრა და მავთულა ჭიები.

ლიმონის უმთავრესი დაავადებებია: მალსეკო (ხმელა), გომოზი, ციტრუსების ბაქტერიული ნეკროზი, ანთრაგნოზი, მეჭეჭიანობა, ნაცრისფერი სიდამპლე, ფესვის სამხრეთული სიდამპლე. მავნებელ-დაავადებების წინააღმდეგ სავეგეტაციო პერიოდში ქიმიური მეთოდის გამოყენებისას ტარდება ოთხჯერადი შესხურება ინსექტიციდის+ფუნგიციდის, აკარიციდებისა და ზეთის კომბინირებული ნაზავით.

ლიმონ მეიერის ნაყოფის კრეფა, მიუხედავად მისი კანის შეფერილობისა, დასაშვებია მაშინ, როდესაც ის მიაღწევს სტანდარტულ სიმსხოს (50-მმ) და წვნიანი გახდება. ჩვენთან ეს პერიოდი ნოემბერ-დეკემბერ-

რია, თუმცა რბილი ზამთრის პირობებში წვრილი ნაყოფი შესაძლებელია ხეზე გაზაფხულამდე დავტოვოთ. ნაყოფის კრეფა წარმოებს მშრალ ამინდში სპეციალური ნაყოფსაჭრელი მაკრატლებით. მოკრეფილი ნაყოფი ფრთხილად ეწყობა ყუთებში და მიაქვთ სარეალიზაციო პუნქტში. სხვა

ციტრუსოვნებთან შედარებით ლიმონის ნაყოფები შენახვის ხანგრძლივი პერიოდით ხასიათდებიან (4-5 თვე). სრულმოსავლიანი ლიმონ მეიერის ბაღების საშუალო მოსავლიანობა შეადგენს 8-10-ტ-ჰა/ზე.

კალმების მოვლა: მორწყვა, გამოკვეთა, გახელვა. წლის ბოლოსათვის საკუთარფესვიანი ნერგები მიაღწევენ რა სასურველ სიმაღლეს შესაძლებელია გამოვიყენოთ ოთახის კულტურისათვის ქოთნებში გადასარგავად.

საოთახო კულტურის მოვლა

ოთახის პირობებში ლიმონის კულტურის ეფექტურობა დიდად არის დამოკიდებული იმ ჭურჭელზე, რომელშიც ის ირგება, ამ მიზნისათვის არ გამოდგება: მინის, ფაიფურის, ლითონის, შეღებილი და მოპირკეთებული ჭურჭლები. ლიმონი 6-8 წლის ასაკამდე უმჯობესია გვექონდეს ჩვეულებრივ ბაღის თიხის ან ხის ჭურჭელში, ხოლო შემდეგ ის უნდა გადაირგას კასრში ან ხის ყუთში. ჭურჭელი მცენარის ზრდის მიხედვით იცვლება ყოველ 2-3 წელიწადში, ხოლო ზდასრული მცენარისათვის 5-6 წელიწადში ერთხელ. ჭურჭელს ფსკერზე უნდა ჰქონდეს 4-5 სადრენაჟო ხვრელი. მინის ჩაყრის წინ ჭურჭლის ფსკერზე ათავსებენ ქვის ან კრამიტის ნატეხებს, 4-5-სმ. სისქეზე აყრიან მდინარის ქვიშას, ავსებენ სპეციალურად მომზადებული ნიადაგური ნარევი: კორდის მიწა, კარგად გადამწვარი ნაკელი, მდინარის შლამი შეფარდებით 2:1:1 -თან, ჭურჭლის ცენტრში რგავენ საკუთარფესვიანი ლიმონის ნერგს, ნიადაგს კარგად ტეპნიან და რწყავენ. ერთი ჭურჭლიდან მეორეში გადარგვის შემთხვევაში ფესვებს მიწას არ აშორებენ. მას აცლიან მხოლოდ ქვედა სადრენაჟო ნაწილს და ზედა თხელ ფენას. ირგვლივ კი ნიადაგს ჩხირით აფხვიერებენ ფესვების დაუზიანებლად. გადარგვას აწარმოებენ შემოდგომით ან ადრე გაზაფხულზე. ახლად ჩარგულ მცენარეს დაუმატებენ ნიადაგის ნარევს, კარგად რწყავენ და ჩრდილში ათავსებენ. სავეგეტაციო პერიოდში მცენარის ახალ ამონაყრებს, როდესაც ისინი 20-25-სმ მიაღწევენ ბოლო 2-3 ფოთოლს ნაჩქმეტენ. ეს ოპერაცია წელიწადში 2-3-ჯერ მეორდება, რაც იწვევს გვერდითი ამონაყრების განვითარებას და კომპაქტური ვარჯის შექმნას. მცენარის ღრმა გასხვლას აწარმოებენ მხოლოდ იმ შემთხვევაში, როდესაც სურთ მისი გაახალგაზრდავა, ან რაიმე მიზეზით ფოთლები მხოლოდ ვარჯის ზემოთ ვითარდება, სხლავენ აგრეთვე გამხმარ და დაკლავნილ ტოტებს.

ოთახის კულტურის ეფექტურობა დამოკიდებულია მცენარის კვებაზე. კარგ ეფექტს იძლევა თხევადი ორგანული სასუქები. ხსნარის სახით მინერალური სასუქების შეტანის შემთხვევაში 0,5 კგ. რთული კომპლექსური სასუქი იხსნება ათ ლიტრ წყალში და ყოველი 10 დღის შემდეგ მიეცემა მცენარეს მთელ სავგებტაციო პერიოდში. გაზაფხულზე მცენარე გამოაქვთ გარეთ ვერანდაზე, დერეფანში, ან ეზოში, რათა თანდათან შევაჩვიოთ ღია გრუნტის პირობებს, უნდა ავარიდოთ მზის პირდაპირი სხვივების მოქმედებას. საგაზაფხულო აციების ან წაყინების შემთხვევაში მცენარე უნდა დაუბრუნოთ ოთახს და ა.შ. შემოდგომით მცენარე ისევ ოთახში უნდა შევიტანოთ. ოთახის პირობებში ლიმონის კულტურისათვის დიდი მნიშვნელობა აქვს ნიადაგისა და ჰაერის ტენიანობას, ოთახის ტემპერატურას და სინათლის რეჟიმს. ნიადაგის გამოშრომა ან ჭარბი ტენის დაგროვება საზიანოა მცენარისათვის. ზამთრის პერიოდში თუ ოთახში ჰაერის ტენიანობა მკვეთრად ეცემა საჭიროა მცენარის ფოთლების პულვერიზატორით დასველება კვირაში 2-3-ჯერ. ოთახის პირობებში ლიმონის მცენარეზე მავნებელ-დაავადებათა გავრცელების ალბათობა ნაკლებია, მიუხედავად ამისა ფარიანების, ცრუფარიანებისა და ტკიპების წინააღმდეგ საჭიროა ფოთლების განმენდა სარეცხი საპნის წყალხსნარში დასველებული ჩვარით. მცენარეზე წარმოქმნილი ნაყოფები შერჩევით უნდა მოიწყვიტოს მათი ტექნიკურ სიმნიფეში შესვლის შესაბამისად. ამრიგად ოთახის პირობებში მცენარის დაბალი მსხმოიარობის ფოთლებისა და ნასკვების ცვენის ან მისი მთლიანად დაღუპვის მიზეზი შეიძლება იყოს: მცენარის მიერ ფოთლების დაკარგვა წინა წელს, ნიადაგის ჭარბი ტენიანობა ან მისი გამოშრომა, ჰაერის დაბალი ტენიანობა, ჰაერის მაღალი ტემპერატურა და მისი დიდი მერყეობა, ცივი წყლით მორწყვა, მზის სხვივების პირდაპირი მოქმედება, ოთახის გაუნიავებლობა, მავნებლები და დაავადებები, სუსტი განათება, ნიადაგის სიმწირე და ა.შ.

ლიმონის საოთახო კულტურა

ოთახის ლიმონის უპირატესობა ისაა, რომ შედარებით უკეთესი პირობები ექმნება ზრდა-განვითარებისათვის. კერძოდ, დაცულია ყინვისაგან. მის დეკორაციულ თვისებებს ზრდის ის, რომ აქვს მარადმწვანე ფოთლები, სასიამოვნო სურნელება, გამოყოფს ეთერზეთს, რაც აჯანსაღებს ჰაერს. ლამაზი სანახავია მისი ყვავილები და ნაყოფი, ადვილი მოსავლეულია, ფიტონციდების ერთობლიობა კი მრავალი დაავადების გამომწვევ მიკრო-ორგანიზმებს სპობს.

მიზნით შეარჩევნე უხვადმსხმოიარე, ჯანსაღ ლიმონის ზრდასრულ სადედე მცენარეს, ადრე გაზაფხულზე ჩაუტარებენ მსუბუქ გასხვლას, საიდანაც ვითარდება საკალმე ტოტები. ივლის-აგვისტოს თვეში ლიმონის ნახევრადგამერქნიანებული ყლორტებიდან ამზადებენ 10-12-სმ სიგრძის ოთხფოთლიან კალმებს. კალმებს ქვედა ნაწილში უტოვებენ 1-2 კვირტს, ხოლო ზედა ნაწილში სანახევროდ შეკვეცილ 2 ფოთოლს. კალმებს შეკრავენ კონებად და ქვედა ბოლოებით ათავსებენ სტიმულატორის ხსნარში 24 საათის განმავლობაში. დასაკალმებლად იყენებენ გრუნტის სათბურებს სადაც სუბსტრატად გამოყენებულია მსუბუქი ნიადაგისა და მდინარის ქვიშის ნაზავი 2:1-თან. დაკალმება შესაძლებელია როგორც უშუალოდ გრუნტში ასევე სუბსტრატით შევსებულ კონტეინერებში. სათბური იხურება პოლიეთილენის ფირითა და ორფენა დოლბანდით. დაკალმების ოპტიმალური ვადაა ივლისის ბოლო - აგვისტოს პირველი ნახევარი. კალმების მაქსიმალური დაფესვიანებისათვის აუცილებელია გრუნტის ტემპერატურა 20-23°C ჰაერის ტემპერატურა 25-28°C. შეფარდებითი ტენიანობა 80-85%. ასეთ პირობებში დაფესვიანება სრულდება 60-65 დღის განმავლობაში, დაფესვიანების 75-80%. მეორე წლიდან აწარმოებენ დაფესვიანებული

ლიმონის პლანტაციის გაშენების აგროტექნოლოგიური რეჟა (1ჰა)

	საშუალო დასახელება	ზომის ერთეული	რაოდენობა კვ.ცალი	მთლიანი ღირებულება ლარი	შესრულების ვადა
1	ფართობის გასუფთავება	ჰა		200	აგვისტო სექტემბერი
2	ნიადაგის ქიმიური ანალიზი	ჰა		100	აგვისტო
3	ნიადაგის ღრმა მოხვნა, პლანტაჟი	ჰა		350	ოქტომბერი ნოემბერი
4	პლანტაჟის მოხწორება მოშანდაკება	ჰა		100	ნოემბერი თებერვალი
5	სასუქების შეტანა	ჰა		100	ოქტომბერი ნოემბერი
6	სადრენაჟო არხების გაყვანა	ჰა		200	ნოემბერი დეკემბერი
7	ნაკვეთის დაგეგმვა	ჰა		200	ნოემბერი თებერვალი
8	ნერგების რგვა	ჰა		300	ნოემბერი თებერვალი მარტი
9	ნერგების აკვრა ჭიგოზე			100	ნოემბერი მარტი
10	ნერგების ღირებულება	ცალი	1000	2500	
11	მინერალური სასუქის ღირებულება	კგ	750	700	
12	შესაღობი ბოძი	ცალი	250	80	
13	შესაღობი მავთული (ეკლიანი)	გრძ.მ	3200	700	
14	შეღობის ღირებულება	ჰა		500	
15	გაუთვალისწინებული ხარჯები	ჰა	10 %	685	
ხარჯი				7535	

კივის სარეველები

კივი (აქტინიდა) სუბტროპიკული და ზომიერი სარტყლის ლიანასებრი, ფოთლომცვენი, ხეხილოვანი მცენარეა. მისი სამშობლო ჩინეთია. იგი ჩინეთის მეფეებისთვის დელიკატესს წარმოადგენდა. პირველად კივი ბრიტანელებმა იგემეს. 1906 წელს ახალმა ზელანდიელებმა ამ მცენარის თესლი მოიპოვეს, სწორედ მათ უწოდეს აქტინიდას კივი, რადგან ამ ქვეყნის სიამაყეს, უცნაურ, უფრო და უკუდო ჩიტს მიახლოებდნენ. ევროპაში მას „ჩინურ ხურტკმელს“ უწოდებენ.

ჩვენთან იგი ახალი სუბტროპიკული კულტურაა და ფართო გავრცელება ჰპოვა აფხაზეთში, აჭარაში, სამეგრელოში, გურიაში და აღმოსავლეთ საქართველოში - კახეთში.

აქტინიდას კულტურა საქართველოში მე-20 საუკუნის 80-იან წლებში შემოვიდა. დღეისთვის, საქართველოში კივის ფართობების მთლიანი რაოდენობა 250 ჰექტარს შეადგენს ხოლო, საშუალო მოსავლიანობა 15-20 ტონაა ჰექტარზე. ნაყოფი კარგად ინახება ხილსაცავებში ან მაცივრებში.

კივი მდიდარია ვიტამინებით (C, PP, B1, B6, B12, A, E) და მიკროელემენტებით (I, Mg, K), შეიცავს ფერმენტებს, მინერალურ მარილებს, აუმჯობესებს ნივთიერებათა ცვლას, რბილობი არომატული, წვნიანი და გემრიელია.

აქტინიდას ბაღებში გავრცელებულია ერთწლიანი და მრავალწლიანი სარეველა მცენარეები: ბურჩხა (*Echinochloa Crus-galli* (L.) R. et Sch.), ავშანფოთიანი ამბროზია (*Ambrosia artemisiifolia* L.), ყვითელი ძურნა (*Setaria glauca* (L.) P. B.), ცხენისკუდა (*Erigon canadensis* L.), გვირილა (*Pyrethrum* L.), მინდვრის ნარი (*Cirsium arvense* (L.) Scop.), ჩაქვის ბალახი (*Pollinia imberbis* Nees), ტყის ჭორტანა (*Commelina communis* L.), გვიმრა (*Dryopteris* L.), მაყვალი (*Rubus* L.), გლურტა (*Cynodon dactylon* (L.) Pers.), ანწლი (*Sambucus ebulus* L.), ეკალიფა (*Smilax excelsa* L.), მუაუნა (*Rumex acetosa* L.), ქასრა (*Calamagrostis epigeios* L.), ლაკარტია (*Paspalum digitaria* Poir.), ოშომა (*Glechoma hederacea* L.), ჩვეულებრივი მათიტელა (*Polygonum aviculare* L.) და სხვა.

იხილეთ ზოგიერთი მათგანის მოკლე დახასიათება

ცხენისკუდა - ERIGERON CANADENSIS L.

ერთწლიანი ბალახოვანი სარეველა მცენარეა რთულყვავილოვანთა ოჯახიდან. ღერო - სწორმდგომი, მწვანე, მარტივი, ზედა ნაწილში დატოტვილი, შებუსული, 15-150 სმ სიმაღლის; ფოთლები - ლანცეტისებური, მწვანე, შებუსული; ყვავილი ღია ყვითელი, 2.5-3 მმ, ყვავილობს ივლის-აგვისტოში; თესლურა ლანცეტისებური, მოყვითალო, სიგრძე 1.2-1.5 მმ, სიგანე 0.2-0.3 მმ, ქოჩრის სიგრძე 2.5-3 მმ.

ტყის ჭორტანა, კომელინა - COMMELINA COMMUNIS L.

ერთწლიანი, ბალახოვანი მცენარეა კომელინისებრთა ოჯახიდან; ფესვი - ფუნჯა; ღერო - დატოტვილი, მხოხავი, 15-40 სმ-მდე სიმაღლის; ფოთლები - კვერცხისებურ-ლანცეტისებური, მჯდომარე, მორიგეობით განლაგებული, ყვავილი - ცისფერი, ყვავილობს ივნის-აგვისტოში; ნაყოფი - ორბუდიანი კოლოფი, თესლი - კვერცხისებური, სამწახნაგისანი, ბორცვიანი ზედაპირით, მონაცრისფრო - ყავისფერი, სიგრძე 2.5-3.5 მმ, სიგანე 1.5-2.5 მმ, აღმოცენების უნარს ექვს წლამდე ინარჩუნებს.

ჩაქვის ბალახი - POLLINIAIMBERBIS NEES

ერთწლიანი სარეველა მცენარეა მარცვლოვანთა ოჯახიდან, რომელსაც აქვს

ქასრა - CALAMAGROSTIS EPIGEIOS (L.) ROTH.

მრავალწლიანი ბალახოვანი მცენარეა მარცვლოვანთა ოჯახიდან. ფესურა - მხოხავი; ღერო - სწორმდგომი, 80-150 სმ სიმაღლის; ფოთლები - ხაზურა, ბრტყელი, უხეშბაოიანი, მონაცრისფრო-მწვანე; ყვავილეთი - საგველა, 20-30 სმ სიგრძის, ყვავილობს ივნის-აგვისტოში; თესლის სიგრძე 1-2 მმ, მნიფდება აგვისტო-სექტემბერში.

ოშომა - GLECHOMA HEDERACEAL.

მრავალწლიანი, ბალახოვანი, შხამიანი სარეველაა, შეიცავს ალკალოიდებს, დამახასიათებელია სპეციფიკური სუნი; ფესურა - მხოხავი, წვრილი, მოკლე ფესვებით; ღერო - მხოხავი, ოთხწახნაგისანი, ოდნავ შებუსული, 20-50 სმ სიმაღლის, მიწასთან შეხებისას ფესვიანდება; ფოთლები - მომრგვალო თირკმლისებური, გრძელი ყუნწით, მოპირდაპირედ განლაგებული, გლუვი, ოდნავ შებუსული; ყვავილები - მცირე ზომის, ორტუჩა, იასამნისფერი ან მოცისფრო იასამნისფერი, რამდენიმე ერთად 3-4 შეკრული ფოთლის უბესთან, ყვავილობს ზაფხულის პირველ ნახევარში; ნაყოფი - ყავისფერი, კვერცხისებური კაკლუჭა, სიგრძე 2 მმ, მნიფდება აგვისტოში.

ყვითელი ძურნა - SETARIA GLAUCA (L.) P. B.

ერთწლიანი, მარცვლოვანი, საგაზაფხულო სარეველა მცენარეა, გვალვარეზი; ფესვი - ფუნჯა, ღერო - სწორმდგომი, სიმაღლით 10-60 სმ; ფოთლები - ხაზურ-ლანცეტისებური, მოყვითალო-მომწვანო; ყვავილეთი - თავთავი, მოყვითალო, სიგრძით 4-6 სმ; მარცვალი - კვერცხისებურ-ოვალური, მოყვითალო-მომწვანო ან მუქი ყავისფერი, განივად დანაოჭებული ზედაპირით, სიგრძე 2-2.75 მმ, სიგანე 1.5-1.75 მმ, სიცოცხლისუნარიანობა 30 წელია.

ეკალიფა - SMILAX EXCELSA L.

მრავალწლიანი, მარადმწვანე, ხვია-რა, ბუჩქოვანი მცენარეა 30-50 სმ სიმაღლის, აქვს ძლიერი ფესურა. ფესვები ვრცელდება 1 მ-მდე, ღერო დაფარულია ეკლებით, ფოთლები სამკუთხა-კვერცხისებრი ან მორგვალო-კვერცხისებრი, ფუძე გულისებრი, რკალური დაძარღვით, წაწვეტებული, ყუნწიანი, დამახასიათებელია ორი უღვაში, ყვავილი თეთრი, პატარა, შეკრული ქოლგად, ნაყოფი მრგვალი, წითელი კენკრაა.

ჩვეულებრივი მათიტელა - POLYGONUM AVICULAREL.

ერთწლიანი ბალახოვანი მცენარეა წინიბურასებრთა ოჯახიდან. ფესვი - მთავარღერძა; ღერო - 10-80 სმ სიგრძის, გართხმული, ძლიერ დატოტვილი, რომელიც ყვავილობის შემდეგ მაგრდება; ფოთლები - ელიფსური, მორიგეობით განლაგებული; ყვავილები წვრილი, ყვავილობს აპრილიდან შემოდგომის ბოლომდე, ინტენსიურად - ივლის-აგვისტოში; ნაყოფი - კაკლუჭა შავი ან ყავისფერი, სამწახნაგოვანი, ზედაპირი წვრილმარცვლოვანი, სიგრძე 2.25-3 მმ, სიგანე 1-1.75 მმ, ერთ მცენარეზე ვითარდება 2000 თესლი, მნიფდება ივლის-სექტემბერში, აღმოცენების უნარს ხანგრძლივად ინარჩუნებს.

მინდვრის ნარი - CIRSIUM ARVENSE L.SCOP.

მრავალწლიანი, ორლებნიანი, აბეზარი, ფესვნაყარი სარეველა მცენარეა რთულყვავილოვანთა ოჯახიდან; მცენარე იზრდება დაახლოებით 1.5 მეტრამდე; ფესვი 4-6 მ სიღრმეს აღწევს; ღერო - სწორმდგომი, ეკლიანი, ფოთლები - ეკლიანი, დაკბილული, ყვავილი - მოგარდისფრო-იასამნისფერი; ნაყოფი - თესლურა, ქოჩრით, უკუკვერცხისებური, წვნიანფერი მოყვითალო ან ყავისფერი, სიგრძით 3 მმ. ერთი მცენარე 50 000 თესლს იძლევა.

